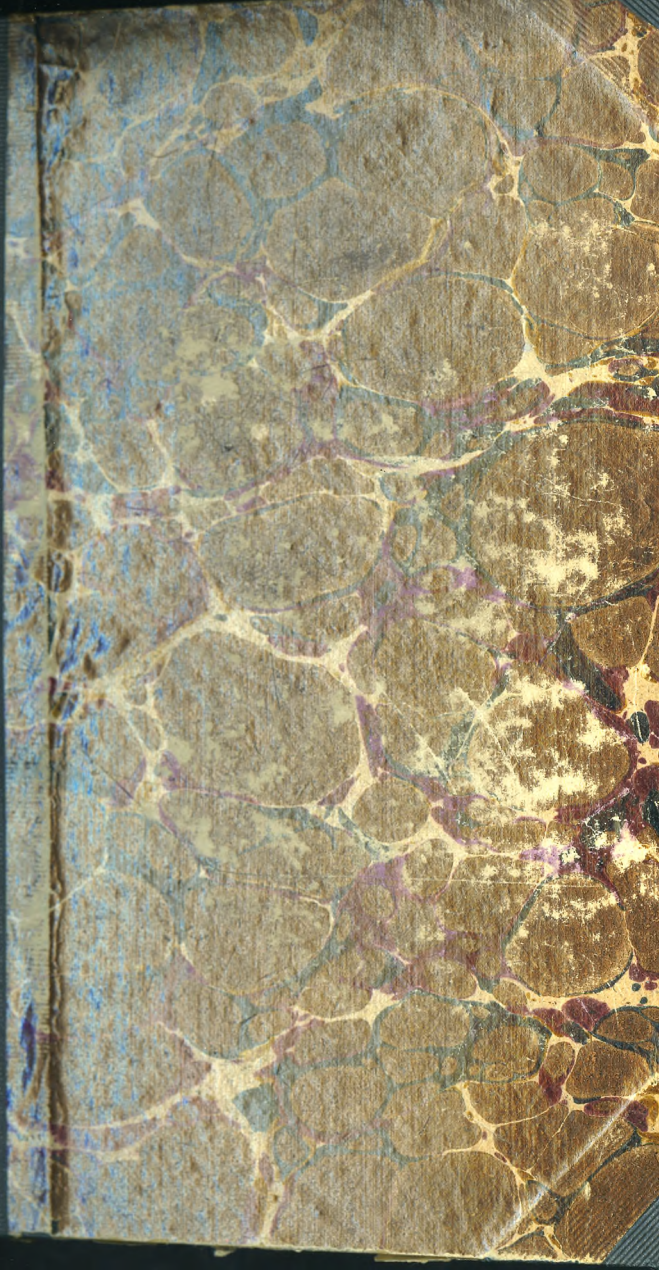

Politikai
röpiratok.

171.

171
—
1559

VESZPRÉM
VÁRMEGYÉNEK
KETTŐS
ÖRÖM NAPJA.

4.

ALPHABET

ALPHABET

ALPHABET

ALPHABET

Veszprém
V á r m e g y e

keltős

Öröm Napja

Nagy Méltóságú

Vázsonykői Gróf Ifjabb

ZICHY ISTVÁN

U r n a k ,

Sz. István A. Király Jeles Rendje Nagy
Keresztes Vitézének, Ő Cs. K. Felsége
Arany Kultsos Hivének, Valóságos
Belső Titkos Tanácsosának, Ő Excel-
lenciájának

e z e n

Nemes Megye' Fő Ispányi Székébe

1832-ik Eszt. Oct. 4-én,

Ditsőségesen Uralkodó Koronás Fejedelmünk

I. Ferentz

Ő Felsége Neve Napján

Veszprémben

lett

Beiktatása alkalmával.

Veszprémben,

Számmer Alajos' betűível.

1832.

6.5952741725

DE BALLAGI GÉZA.

Ex Museo
Hungarico

Felolvastatván Megyénkbéli Veszprém M. Városában f. 1832-ki Julius 23-án tartott kissebb, 's azon esztendei Augustus 21-kén volt Köz Gyűlésekben Felsőges Urunk 's Királyunknak Ön Kegyelmes aláírása alatt f. e. Junius 15-én Triesztben kiadott Felsőges Írása, (Rescriptuma) melly által, ezen Megye Kormányozói Hivatala további viselése alól ön alázatos kérése következésében felmentett Nagy Méltóságú Gróf Eszterházy Nep. János Úr helyébe, Nagy Méltóságú Vázsonykői Gróf Ifjabb Zichy István Urnak, Sz. István A. K. Jeles Rendje Nagy Keresztes Vitézének, Ő Cs. K. Felsőge Arany Kultsos Hivének, Valóságos Belső Titkos Tanácsossának, 's az Orosz Udvarnál volt Nagy Követjének, e' Megye Fő Ispányi Hivatalára lett Kegyel-

mes Kinevezését a' Vármegye Rendeinek tudtára adni méltóztatott: a' bánat 's öröm érzések egyformán foglalták el a' Vármegyei Karokat és Rendeket, kik, mint eddig volt Fő Ispány Úr Ő Excellentiája a' Megye diszét mindenkor fenn tartani kész hazafias buzgóságának, Igazság szeretetének, 's nyájas leereszkedésének Tannui, annak tőlök lett megválását a' melly érzékenyen vették, minekutánna tisztelt Ő Excellentiája 55 Esztendőig szakadatlan viselt hív és buzgó köz szolgálatja után hivatalos aggodalmaktól mentt tsendességben kereste érdemekkel diszeskedő Öregsége nyugodalmát — éppen olly Jobbágyi háládatos tisztelettel vették Ő Cs. K. Felségének azon Atyai gondoskodását, hogy e' Megyét Árvaságra jutni nem engedvén, Kormányára olly Férjfiut méltóztatott emelni, ki fényes származásán, 's viselt hivataljainak Külső Hatalmasságok előtt is esmert tekintetén fellyül, megvagnak győződve a' Vármegye Rendei, hogy hazafias érzése és széles esméretei által a' Megye javát, boldogságát 's diszét, tovább is fenn tartani 's gyarapítani tudja is, akarja is. Ezen mélyen ér-

zett legtisztább örömeiket az egybegyült
KK. és RR. sokszoros Éljen kiáltással je-
lentvén ki, már az elsőbb Gyűlésből egy
jeles Kiküldöttség nevezetett, melly Elöl-
ülő Első Al Ispány Rohontzy János Ki-
rályi Tanácsos Urnak Vezérlése alatt, Gróf
Nádasdy Tamás, Gróf Somogyi János,
Gróf Zichy Ödön, Marich István Dávid
Cs. K. Kamarás, Villax Ferdinánd Zir-
czi, Pilisi és Pásztói Apát, Hunkár An-
tal, Leopold Jeles Rendének Vitéze és
Tábla Biró, Békássy Ignácz Fő Szolga Bi-
ró, Sebestyén Gábor Tiszti Első Al Ügy-
viselő, Molnár Dienes Szolga Biró, 's
Szent Györgyi Horváth Antal Al Jegyző
Urak ujjonnan nevezett Fő Ispány Úr
Ő Excellentiájának tiszteletére annak lak-
helyén Bétsben megjelenvén, 's a' Kikül-
detés szerint fenn tisztelt Apát Úr ma-
gyarázván a' Köz érzéseket, Megyénknek
forró tiszteletét, 's határtalan Örömét f.
e. Augustus 12-én annak személylesen is
kifejezte; mellyre Fő Ispány Úr Ő Ex-
cellentiája rövid de fontos beszéddel vá-
laszolván, nemes szive, 's lelke magas és
kellemes érzeteit minden szavában kitün-
tette.

Jóllehet továbbá az igaz tisztelet, 's szívbeli tiszta öröm kimagyarozására a' Külső szertartások tsak igen gyenge tolmátsul szolgálhatnak, mindazáltal a' Karok és Rendek semmit a' mit e' Megyének disze, Törvényhatósági tekintete, 's ezen Nemzeti szertartásnak méltósága megkívánnak, a' környülállások pedig megengednek — elmulasztani nem kívánván, mindeneknek előtte a' hely szüke miatt egy tsinos fa épületnek, mellyben a' Béiktatási Gyűlés tartathasson építettése határoztatott meg, 's mind ennek, mind az egész Béiktatási Szerkeztetés elrendelése, az elébbi példáknak is tekintetbe vételével Első Al Ispány és Királyi Tanátsos Urra bizattatott, Járásbéli Fő és Al Szolga Biró Urak oda utasittatván, hogy a' Járásaikbeli Nemes Közönségeket — a' környülállásokhoz intézendő számmal, egy forma diszes öltözethen való Nemes Lovagok vagy Banderiálisták kiállítására felszöllítsák, általjában a' Nemesség ezen Polgári innepének a' Jobbágyság tökéletes megkiméllésével való tartása határoztatott, egyszersmind a' Jó Rend 's Bátorság eránt a' lehető minden Rendelések megtétettek.

Minekutánna az ujjonnan nevezett Fő Ispány Úr Ő Excellentiája béiktatásának idejét, éppen azon Királyi Felségnek Név Napjára határozta, kitől Polgári Alkotmányunk 's Nemesi Szabadságaink egyik drága gyöngyét e' diszes Hivatalt nyerni szerentséltetett — 's e'képp kettős öröm Nappá változtatta Veszprém Vármegyére nézve, a' külömben is örvendetes 4-dik Octobert, szivbéli felgerjedéseit e' Megyének ugyan tsak ez által kettőztetve. Mellynek szív epedve várt közelgetésével.

Mihelyt Ő Excellentiája e' Nemes Megye Határához azon October 2 - kán elért, Gróf Eszterházy Imre, Fiáth Jó'sef Kamarás, Balassa Gábor Kanonok, Hunkár Antal, Dombay Ignácz, Stehenits László, Molnár Ferentz, 's Anyós Mórítz Tábla Biró, Késmárky Gábor Fő Szolga Biró, Takó Miklós Eskütt, és Szabó Antal Biztos Urakból álló Jeles Kiküldöttség tette e' Nemes Megye szélínél tisztelt Fő Kormányozójának első Tiszteletét, 's a' fenn nevezett Kanonok Úr idvezlő beszédjére Ő Excellentiája ritka, de neki tulajdon kellemességgel mondott beszédet.

Az nap éjtzakáját Gróf Eszterházy Imre Úr szivességgel tellyes Kastélyában Rhédén méltóztatott tölneni, más nap pedig, u. m.

October 5-án Zirczen már Nagy Méltóságú Gróf Zichy Ferraris Ferentz Úr, T. Győr Vármegyének Fő Ispánya mint Királyi Biztos is jelen lévén, Ó Excellentiájok a' Szivességgel tellyes Apát Úr által gazdagon megvendégeltettek, még az előtt pedig Hunkár Antal Tábla Biró, Villax Ferdinánd Zirczi Apát, Zsidó Ferentz, Kovács Dávid, Anyós István, Anyós Mórítz, és Horváth János Tábla Biró, 's Noszlopy Ignácz Fő Biró Urakból nevezett diszes Kiküldöttség által ismét ujra jelentetett Ó Excellentiájoknak e' Megye Köz tisztelete, 's a' minél elébbi közöttök tisztelhetésnek szives óhajtása; 's ezen Kiküldöttség Szóllójának Kovács Antal Kanonok Úr neveztetett ki, e' közönsegessen tiszteltt Férjfiut azomban a' halál éppen October 5-án az élők sorából kiszóllitván, ennek éltebéli Kedves Barátja a' fenn tiszteltt Apát Úr, köszöntésére Fő Ispány Úr Ó Excellentiája nem kevésbé nyájas mint szives érzésekkel tel-

lyes feleletével, Köz szerettetésére ismét egy ujj okot 's alkalmat nyújtott.

Ezen Kiküldöttség késéretével az nap délután 5 Órakor Veszprém Mező Városa határánál a' Kádártai Gyepen fel állított sátorhoz lett megérkezése Ő Excellentiájoknak 6 Ágyú lövéssel adatott az óhajtvá várakozó Közönségnek tudtára, ott pedig Kotsi Horváth Sámuel 2-dik Al Ispány, Frankl Márton Rátóthi Prépost, Boronkay Ferentz, Kazay Gábor, Halász Sámuel, Kupricz Mihály, Stojanovics János, és Kovács Gábor Tábla Biró, Hollósy László Fő Szolga Biró, Szép Ábrahám Fő Tiszti Ügyviselő, Zsoldos Ignácz Szolga Biró, Kopácsy Jó'sef Első Al Jegyző, és Kenessey Ferentz Eskütt Urakból álló Kiküldöttség várván Ő Excellentiájokat, 2-dik Al Ispány Úr a' Megye tiszteletét magyarázó beszédjére Fő Ispány Úr Ő Excellentiája ismét sziveket nyerő módjával felelni méltóztatott.

Innen a' már két rendbeli Kiküldöttségektől kísértetvén, a' pompás bejövettel sorát elől a' Megyebéli Hadnagy Szelestey Ferentz, négy Lovas Katonával

nyitotta meg, kiket az ezüstös Ruháikban ön költségeken lóra keltt Veszprémi 56 Nemes Lovasok, Havranek Lajos Tábla Biró 's Kapitány, és Rosos Antal Eskütt Urak vezérlése alatt, — ezeket ismét a' Pápai és Devetseri Járásokbeli Nemes Banderiálisták 54 Személlyből álló egy osztálya lobogó Zászlójával, szép egyforma készületben 's rendel Szent Györgyi Horváth Antal Al Jegyző Urnak vezérlése alatt követvén, a' sátorhoz gyülekezett tsinosabb Urasági Hintók, 's a' Kiküldöttségi Tagok következtek, kik után a' Királyi Biztos, és Fő Ispány Urak Ő Excellentiáik magok pompás kotsiban együtt ülve, 's a' fényes Öltözetű Uri Lovagoktól körülvéve jöttek bé a' Városba, utánnok nyomban utazó Szekereik, ezek után ismét a' Veszprémi Járásból Lóra keltt, a' másik Osztállyal egyforma számú, hasonló tsinos készületű, 's szintén jó Rendet tartó Nemes Banderiálisták mentek egy egészen külön Osztályban, ismét más Zászló alatt, Molnár Dienes Szolga Biró Urtól vezéreltetvén; Végre a' vezetési Sort a' Megyének Beretzky Márton Al Hadnagya ugyan 4 lovas Katonával zárta be.

E' Sorral a' N. Vármegye által a' Város kezdetén fel állított (valamint a' többi, úgy ez is felirásokkal ékesített) első Győzedelmi Kapuhoz lett eljutások Ő Excellenzájoknak, a' Közönségnek 12 Ágyú lövéssel adatott tudtára, hol azoknak Tisztjeik és magános Cselédjeik a' kísérethez tsatolván magokat, részint a' Kotsi előtt, részint mellette 's utánna Innepes öltözetben gyalogoltak.

Innen kezdve a' helybéli mesterségi Egyesületek sorai között haladtak, a' Megyebéli Zsidóság által emeltetett idvezlő Kapunál pedig megállapodván, a' Zsidóság hódolását elfogadták, hol tsinossan öltözött 24 Zsidó leánykák, és feketébe öltözött 120 Férjfiak tisztelkedtek, a' leányok közzül egy, örvendező beszédet is nyujtván által nyomtatásban; — midőn innen Veszprém Városa által felállított Győzedelmi Kapuhoz értek, ott a' Városi Biró és Tanátsnak, 's a' Városi fegyveres Polgárságnak, melly a' Város Háza előtt volt kiállitva, jelentett idvezlő tisztelet tételeiket fogadták el. —

E' helyről a' nagy piatzon keresztül a' Nemes Vármegye már elébbi Végzése

következésében ugyan, de még is önkényes készséggel megmagyarosodott, igen tsinos izlés szerént készült Attilákba magyarúl kormányoztatott Pápai fegyveres Polgárságnak (melly Köz kedvességet érdemelt is, nyert is) sorai között a' N. Megye által a' Vár alatt épített Győzdelmi Kapun keresztül ment az egész Sor fel a' N. Megye Házához, 's az ide lett megérkezéskor 12 Ágyúk süttettek el.

Itt Királyi Tanácsos és Első Alispány Rohontzy János Urnak Vezérlése alatt Tolnai Festetics Antal Kamarás, Gróf Somogyi Jó'sef, Gróf Zichy Miklós, Márkus Ignátz Udvari Tanácsos, Küllej János Nagy Prépost, Kolosváry Sándor Kanonok, Rosos Ignátz Kir. Tanácsos, Jursich János, Oroszy Pál, Karácson Gábor, Beke Kristóf, Rohontzy Imre, Rohontzy István, Forintos Jó'sef Tábla Biró, Kovács Imre Fő Jegyző, Békássy Ignátz Fő, és Szakonyi István, 's Cseresnyés István Al Szolga Biró, Katona Imre Al Adószedő, Németh János, Kőrössy Jó'sef Eskütt Urakból állott fényes Kiküldöttség fogadván Ó Excellenziájokat, Fő Jegyző Úr mint ennek Szól-

lója, volt a' Köz örömnök tolmáttsa, melly-
re Fő Ispány Úr Ő Excellentiája igen
szépen adá Válaszát.

A' Pápa Városi Nemesség közzül, Bi-
rájok Stettner Lajos Urnak, külömben e'
N. Megye Tábla Birájának vezérlése alatt
egyforma diszes ruhába öltözött Neme-
sek formálván sort fel a' léptsőkön, Ő
Excellentiáik ezek között a' Vármegye Há-
za nagy Palotájába vezettettek, a' hol is
előbb a' Megyebéli Karok és Rendek
együtt és öszvesen, Külley János Nagy
Prépost Úr mondván azoknak nevében id-
vezlését, nyomban pedig az egész Tiszti
Kar egyenként, és személyesen Első Al
Ispány Ur által a' Fő Ispány Urnak, —
Másod Al Ispány Ur által pedig a' Kirá-
lyi Biztosnak Ő Excellentiájoknak hemu-
tattatván, rövid itt mulatás után a' Kirá-
lyi Biztos Ur Ő Excellentiája szállására
a' Püspöki Palotához ment a' Késéret, a'
honnét Fő Ispány Ur Ő Excellentiája
az előbbi rendel, azon változtatással, hogy
most a' Nemes Banderiálisták' másik Osz-
tállya ment elől, a' maga Fő Ispányi szál-
lására késértetett, hová midőn érkezett,
ismét 12 ágyú durrogott; ekkor tsak ke-

vés pihenés után Ő Excellentiáik a' Te-
kintetes Vármegyéknek fényes Kiküldött-
ségeit fogadák el, későbbben pedig Nem-
zeti fényes öltözetben a' Nemzeti Szin-
Játszó Társaság' előadását megtekintvén,
utóbb Első Al Ispány Urat szerentséltet-
ték látogatásokkal, 's az estvének nagyobb
részét annak házában több számos Uri
Vendégekkel együtt töltötték, későbbben
pedig az azon estve tartatott Köz Tántz
mulatságban is megjelenvén, részt vettek,
's nevelték a' köz örömet és vigságot.

October' 4-én a' Beiktatás Polgári In-
nepe egyesülvén Felső Urunknak 's Ki-
rályunknak Neve Napja Innepével, reg-
geli 6 óraker ennek köz hirül adására 24
ágyú lövések tétettek.

Nyoltz óraker a' rendes Banderium,
az Uri 's egyéb Lovasokkal, úgy szintén
a' Veszprémi 's Pápai Polgársággal együtt
szép sorral előre kirendelt helyeikre ki-
álván, két fertály kilentzre kezdődött a'
Megye Rendeinek Köz-Gyülekezete, az e'
végre a' Fő Ispányi szálás előtt deszká-
ból készült igen tsinos Palotában, melly-
nek Karaiba a' Bémenetelre előre Jeleket
nyert Dámák már 8 óraker felsereglettek,

's egy innen nevezett Kiküldöttség, jelesen Méltóságos Marich János Ur Scutari Választott Püspök és Septemvir vezérlése alatt, Gróf Somogyi Jósef, Marich Dávid Cs. K. Kamarások, Szüts Lajos T. Fehér Vármegyei Első, és Szabó Péter T. Győr Vármegyei 2-ik Al Ispány Dombay Ignátz, 's Jankovich Pál Tábla Biró, és Hollósy László Fő Biró Urak által a' Királyi Biztos Ur Ő Excellentiája a' megjelenésre tartozó tisztelettel megkeret- tetvén, minekutánna ez a' Bandciumnak, 's Kiküldöttségnek késérete mellett Fő Ispány Ur Ő Excellentiájához megérke- zett, — ezt is Gróf Eszterházy Imre, Tolnai Festetits Antal Cs. K. Kamarás, Várady Jósef Szombathelyi Nagy Prépost, Nitzky János T. Vass, — és Pázmándy Dienes T. Komárom Vármegyei Első Al Ispány, — Esztergamy Ignátz Tábla Biró, Békásy Ignátz Fő Biró, Szép Ábrahám Tisztj Fő Ügyviselő Urakból álló diszes Kiküldöttség Gyülésbe meghivta; egy har- madik jeles Kiküldöttség, nevezetesen Gróf Eszterházy Pál Cs. K. Kamarás, Márkus Ignátz Udvari Tanátsos, Kolosváry Sán- dor Veszprémi Kanonok, Rosos Ignátz K.

Tanátsos, Bezerédy Ignácz T. Győr Vármegyei Első Al Ispány, — Hunkár Antal, Bartza Ádám Tábla Biró, Ányós Farkas Szolga Biró, és Sebestyén Gábor Tiszti Első Al Ügyviselő Urak által, az esmertt jó érzésű Kanonok Ur lévén a' Beszélő, a' Palota' ajtajánál mind kettőjök megiszteltettek, 's így a' Gyűlésbe békésértettek, a' hol az öszvesereglett népes Köz-Gyülekezetnek számtalan Éljen kiáltásai voltak a' Megye Rendei nyilt szivű érzéseinek egyszerű, de hív magyarázói.

Ezután a' Nagy Méltóságú Királyi Biztos Ur Ő Excellentiája tartott rövid, de fontos beszédet, melly közben elébb ugyan a' Felső Kinevező-Levél felolvastatván, utóbb pedig Fő Ispány Ur Ő Excellentiája által a' Hit is letétetvén, legfelsőbb Névvél és hatalommal Királyi Biztos Ur Ő Excellentiája által ezen Hivatalába bevezettetett, 's érdemekkel tellyes, hosszas szolgálatjaival, 's jeles tulajdonaival méltán érdemlett Fő Ispányi Székét elfoglalta, mellyben a' Megye négy Fő Birái által Ősi szokás szerint háromszor felemeltetvén, a' sok Éljen kiáltások harsogtak, 's ezt az örömben szinte részt ve-

vő kinn állott Közönségnek 24 ágyú lövések adák hirül.

Fő Ispány Ur Ő Excellentiája ekkor mint már beiktatott Fő Kormányozó lelkes beszédet tartott, mellyre a' Karok és Rendek nevében ugyan Külley János Veszprémi Nagy Prépost, a' Tiszti Kar' nevében pedig Első Al Ispány Urak feleltek, 's a' N. Vármegyék Küldöttjeinek és más főbb Méltóságoknak Tábla Birákká lett nevezése, 's némelly Köztárgyak' elővétele után a' Gyűlés „Éljen a' Felség, Éljen a' Királyi Biztos, Éljen az ujjonnan béiktatott Fő Ispány” öröm kiáltások között e' Palotát elhagyta, hanem innen

Az egybegyűlt Karok és Rendek öszves pompás serege a' Püspök Széki Templomba ment, hogy ott egy szívvel lélekkel nyújtsa be az Ájtatosság' áldozatját a' Királyok' Királyához azon Felség' életéért, kinck minden napjai mint meg annyi áldást terjesztenek általa boldogított Őt szeretve tisztelő Népeire. Melly Isteni Szolgálat alatt a' Veszprémi 's Pápai fegyveres Polgárság' többszöri lövései, 's a' mozsarak' durranásai vissza hangoztak.

Két órakor kezdődött Fő Ispány Ur Ő Excellentiája által az uj Palotában pom-

pásan 270, — a' Kurtz Vendégfogadóban 150, — a' Megye Házánál 100, — Fő Ispányi szálláson 30, — 's több fogadóban is öszvesen 950 személyekre terített asztaloknál való ebéd, melly alatt a' muzsika' zengését, 's a' nyilt kebelek' tulajdona a' jó kedv' enyelgéseit Fő Ispány Ur Ő Excellentiája által ugyan a' Királyi, Királyné, 's Ifjabb Királyi Felsőgek, 's a' Haza' Nádora Ő Fennsége, — a' Királyi Biztos, és a' Karok és Rendek, — ezeknek részéről viszon a' Fő Ispány Ur Ő Excellentiája jóllétéért, 's hosszas életéért ürített öröm poharak köszöntési szakaszták félbe.

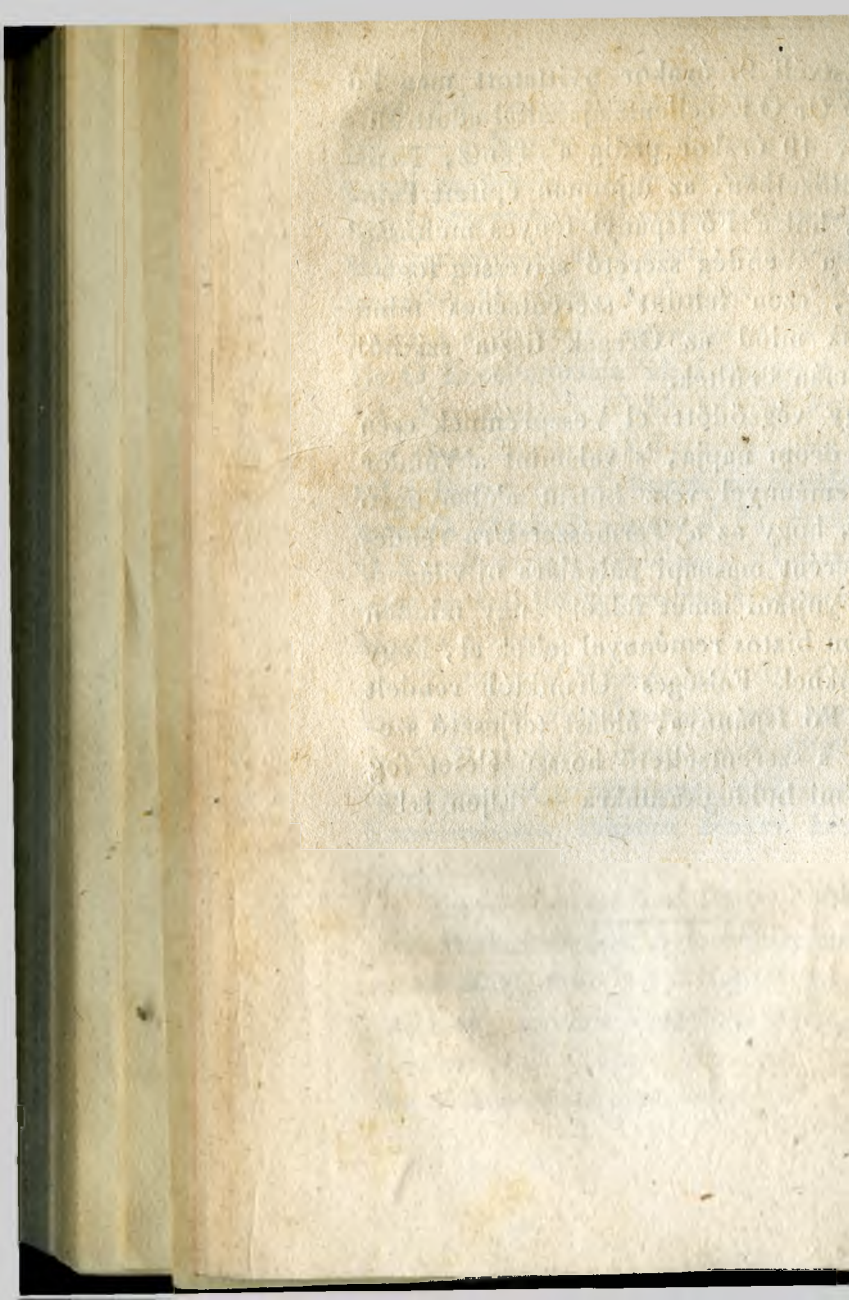
Délután a' Köznép' számára a' gyepen kinn rendelt Nép-Innepet, hol bor folyt, és a' Megyebéli Mészárosok által adott egy egész ökör süttetett, méltóztattak Ő Excellentiáik lóháton fényes késérettel megtekinteni.

Estve 6 órakor kezdődött a' Város' fényes kivilágosítása, hol minden méts szeretett Királyunk 's Fő Ispányunkért lobogó egy szívnek képzeltehetvén, e' közlelkedést 's örömet érzékeny megindulás nélkül nézni nem lehetett.

Estvéli 9. órakor nyitattott meg Fő Ispány Ur Ó Excellentiája által adott Mulatság, 10 órakor pedig a' Tántz, Nemzeti öltözetben, az ujjonnan épített Palotában, hol a' Fő Ispányi fényes méltóság' helyét a' Vendég szerető szívesség foglalván el, ezen feltűnt szerentsének mind az Ifjak mind az Öregek tiszta szívből egyformán örültek.

Így végződött el Veszprémnek ezen kettős öröm napja, 's valamint a' Vándor olly reménnyel vesz butsut a' lenyugvó naptól, hogy az a' Természet Ura rendelése szerént másnap pályájára uj világságot nyujtani ismét felkél: úgy minden Jók azon biztos reménnyel teltek el, hogy Megyénknek Felséges Urunktól rendelt kedves Fő Ispánnya, áldást terjesztő szerentsés 's szerentséltető hosszú életet fog élni a' mi boldogításunkra — Éljen is!

A' Beiktatást illetőleg tartott Beszédek sor szerént így következnek:

1.

Villax Ferdinánd Zirczi, Pilisi, és Pász-tói Apát Urnak 1852-ki Augustus' 12-én Bétsben a' Nagy Méltóságú Fő Ispány Urhoz mondott Beszéde.

2.

Fő Ispány Ur Ő Excellentiájának erre adott Válasza.

3.

Balassa Gábor Kanonok Ur által a' Megye' szélén az új Fő Kormányozóhoz tartott Beszéd.

4.

Annak erre tett Felelete.

5.

Villax Ferdinánd Zirczi Apát Urnak October' 3-án Zirczen, mind a' Királyi Biztos mind a' Fő Ispány Ő Excellentiájokhoz mondott Beszédei.

6.

Erre adott Fő Ispányi Válasz.

7.

Kotsi Horváth Sámuel Másod Al Ispány Urnak Veszprém Városa határánál Ő Excellentiáikhoz intézett Beszédei.

8.

Fő Ispány Úr Ő Excellentiájának ekkor adott Válasza.

9.

Kováts Imre Fő Jegyző Urnak a' Vármege Háza léptsőinél tartott Beszéde.

10.

A' Nagy Méltóságú Fő Ispányi Válasz ezen Beszédre.

11.

Külley János Nagy Prépost és Kanonok Úr által a' Karok és Rendek nevében

Fő Ispány Úr Ő Excellenciájához be-
jövételkor intézett Beszéd.

12.

Ennek a' Királyi Biztos Ő Excellenciáját
idvezlő köszöntése.

13.

Nagy Méltóságú Gróf Zichy Ferraris Fe-
rentz Királyi Biztos Úr Ő Excellenciá-
ja Beszéde a' Beiktatás' alkalmával.

14.

Vázsonykői Gróf Ifjabb Zichy István Úr
Ő Excellenciájának Fő Ispányi Széké-
be lett Beiktatásakor tartott Beszéde.

15.

Külley János Nagy Prépost Urnak a' Ka-
rok és Rendek nevében ez uttal mon-
dott Beszéde.

16.

Rohontzy János Királyi Tanácsos és Első
Al Ispány Urnak ez alkalommal tartott
Beszéde.

---

18. Johann von ...
... ..

19.

... ..
... ..

20.

... ..
... ..
... ..

21.

... ..
... ..
... ..

22.

... ..
... ..
... ..

23.

... ..
... ..
... ..

I.

*Fő Tisztelendő VILLAX FERDINÁND
Zirczi, Pilisi és Pásztói Apát Ur Be-
széde, mellyet Bétsben Nagy Méltóságú Fő Ispány Urhoz mondott.*

Nagy Méltóságú Gróf, és Fő Ispány Ur,
Kegyelmes Urunk!

T. N. Veszprém Vármegyének Karai és Rendei megértvén Excellentiádnak, ditsően uralkodó Apostoli Királyunk Felséges Kegyelme által a' megürült Fő Ispányi Méltóságra lett kineveztetését, azon betses és kedves kötelességgel ruházta fel e' Küldöttséget, hogy azon köz öröm', 's határtalan tiszteletnek érzéseit, mellyel a' Karok' és Rendek' keblei elteltek, mindnyájoknak egyesült sziveivel kinyilatkoztatassuk.

Nemes Megyénket nem a' halál fosztotta meg szeretve tisztelt Fő Ispánnyától, Nagy Méltóságú Galanthai Gróf Esz-

terházy János Úr Ő Excellentiájától, hanem önnön jobbágyi alázatos kérése következésében, aggott napjainak további nyugalma számára szállott le a' Fő Ispányi Kormányzékra. Ezen váratlan lépés reánk nézve annál fájdalmasabb, annál epeszöbbs vala, mentül mélyebben éreztük nagy veszteségünket, 's ezzel a' szomorú elválásnak gyötrelmeit.

Nem titok Excellentiád előtt, mi volt Ő Megyénknek! melly szívvel hódoltunk szinlést nem esmérő Lelkének! melly mértékben birta köz bizodalunkat, mind annyinknak sziveit!! tsak az enyhítette szomorúságunk' egy részét, hogy nem vált meg tőlünk végképpen, — hogy köztünk és velünk akar tovább is lakni, élni.

De egészen tsak akkor szüntek meg igazságos aggodalmaink, tsak akkor vidultak fel sziveink, a' megnyugtató boldog érzéssel tsak akkor teltek el kebleink, midőn a' szárnyalló hir után a' hivatalos Tudósítás is meggyőzött bennünket, hogy Áldott Fejedelmünk Atyáskodó Kegyelmeből, Megyénknek Fő Ispányi Méltósága éppen Excellentiádra szállott, — a' Kinek tündöklő Erköltsei fellyül haladták reményinket, legforróbb óhajtásinkat.

Nagy Méltóságú Gróf, 's Fő Ispány Ur! Kegyelmes Urunk! Ezen Fő Ispányi Méltóság, mellyet Excellentiád ditső Személye még jobban diszesíteni fog, valóban nagy és tágos mezőt nyit, a' hol Királya 's Hazája eránt nagy érdemei tündököllyenek, 's a' melly tellyes biztatással igéri Nemes Megyénk' Közjavanak, dicséinek, virágzásának nevedését. Mert mit nem ígérhet Megyénk olly lelkes Hazafítól, kit mind gyökeres fénylő Nemzetsége, mind bajnok Öseinek véres fáradozásai, mind pedig önnön Személyes számtalan érdemei, köz tiszteletünknek, szebb reménnyeknek tárgyává régen tették?

Nem is halgathatom el ama tsudálkozásra méltó Egyházi, Polgári, és Hadmezei szolgálatokat, mellyeket Hazánk' Történetirői Excellentiád' nagy hirű Eleiről az örök emlékezetnek általadtak! mellyek minden buzgó Hazafinak szívében kiirthatatlan betűkkel bévésve vagynak; nem halgathatom el, midőn olly jeles érdemekkel diszeskedő Unokájoknak, Excellentiádnak! Nemes Megyénk hódoló szívvel áldoz. — Mert ugyan

Ha azoknak emlékezete áldásban marad, kik Fő Pásztori hivatalokban a' Re-

ligiót, az Országok' boldogságának ama talpkövét, mennyei buzgóságokkal erősítették, 's annak szent Igazságait, valamint a' tiszta Erköltsőséget, szóval nemkülömben mint példával terjesztették, terjesztették a' Zichyek. Ha köz tisztelettel hódolunk azon Férjfiaknak, kik az üldözöttnek pártfogói, az árvák' és ügyefogyottak' gyámolai, az igazság' és ártatlanság' Őrangyalai, a' Törvények' tántoríthatat-Védői voltak, voltak a' Zichyek. Ha álmélkodva tsudáljuk a' hív Hazafiakat, kik Királyokért 's Hazájokért Jóságaik vesztét, számkivetést, rablántzokat szenvedtek, — szenvedtek a' Zichyek. Ha áldjuk a' bajnok vitézeket, kik a' Közjóért véröket a' Haza' oltárára feláldozták, — feláldozták a' Zichyek. Áldoztak ugyan tsak e' Megyéért is, melly Excellentziád' bölts Kormányja alá jutott, mert Zichy volt az, a' ki Pápát, Veszprémet, Palotát, Vázsonyt a' dühös Török' vas járma alol felszabadította, Polgár társainak rablántzait feloldozta, édes szabadságokat vissza szerzte.

Ezek a' Gróf Zichy Háznak ragyogó Kintsei, megbetsúlhetetlen Örökségei, de Ditsősége is. Ezek szülték Excellentziád-

ban ama láng igyekezetet, hogy mennél magasabb érdemekre törekedne, hogy Méltóságos Nemzetsége reményeit táplálja, hogy már Ifjú korában a' tudományok' tárházában saját szemével vizsgálódna, 's felkeresné mind azt, a' mi erőt, diszt, méltóságot adhat a' léleknek, a' szívet nemesítheti, az emberiséget boldogítja, a' Királyi Széket, a' Hazát ditsőíti.

Nem is maradtak Excellentiádnak szép tulajdoni rejtekben; Népeinek boldogságát szomjúzó Jó Fejedelmünk szemeit korán magokra vonták. Bizonyságai annak ama Követségek Dresdában, Berlinben, Pétervárott, mellyeket tellyes bizodalommal Excellentiádra bizott. E' diszes Hivatalokban miként hordozta szivén Excellentiád az Országok' ügyét! melly erős lélekkel járt ama tekervényes ösvényen! melly fáradhatatlan munkássággal, férjfiúi állandósággal eszközölte az egész Austriai Birodalom' javát, hasznát, ditsőségét, Felséges Urunknak fénnjét, bizonyságok azon ragyogó csillagok, mellyek Excellentiád meljét ékesítik. Mind ezek melly holdogító szép reményt nyújtanak Megyénk' tsinosodására, virágzására, boldogságára!

Illy nagy örömezással eltelve a' Ka-
rok és Rendek azt leginkább óhajtják,
hogy mély tiszteletökről, határt nem es-
mérő bizodalnokról, és szeretetekről Ex-
cellentziád meggyőzve, mennél előbb fog-
lalja Megyénk' Kormány székét, melly te-
temes érdemei által uj fényt nyerend. —
Éljen!

2.

*Fő Ispány Ur Ő Excellenciájának
ezen Beszédre adott Válasza.*

Midőn a' Fejedelmi legkegyesebb választás által T. N. Veszprém Vármegyének Fő Ispányi jeles Hivatalára érdemessé tétettem — azonnal a' tisztelet és szeretet összeülkezve édes reménységet nyujtottak, hogy Kormányom alá jutott Földieim, kik közé én magamat Nemzetségem onnét vett régisége szerént büszkélkedve számlálom, igazi tolmátsai lesznek azon érzékenységeknek, mellyeket én már előre mint legbetsesebb nyereségemet igazán érzettem. Nehéz lessz ugyan nékem Nagy Méltóságú Belső Titkos Tanácsos Gróf Galanthai Eszterházy János volt Fő Ispány Urnak tudós, bölts Hivatalát nyomban követnem, de a' T. Karoknak és Rendeknek tiszta bizodalma, reménylett egygetértése fog is-

tápja lenni azon gyümölcsöknek, mellyek legkegyelmesebb Királyunk, és édes Hazánk' boldogságára egyedül virágzó szerentsét hozhatnak. — Kötelességemnek szentül, pontosan eleget tenni, — 's minden részrehajlástól idegen lenni igyekeztvén, és az egyenes utat választván, minekutánna több számos esztendőket külföldi Követségeimben töltöttem el — nyugodalmasat Honni köreimben csak úgy fogom megtalálni, ha szivessége, közügyessége a' T. Karoknak és Rendeknek a' tehernek elviselésére segéd kezeket nyújtani fognak. Buzgón köszönöm a' Tekintetes, és illy jeles Kiküldöttség által történt megtiszteltetésemet — sietnék azok, és olly Eldődeim közt mentül elébb megjelenni, — kiket a' Király 's Haza szeretete mindég fényben és méltóságban tartott, mert azok és az én Öseim Hamvai adhatnak nékem tulajdonúl ditsőséget. — Vegye által a' T. Kiküldöttség egyenként és fejenként a' T. Karok és Rendek eránt határtalan figyelmet, és tiszteletemet, — Az Isteni Gondviselés szerentséltetni fog azzal, hogy mihelyt a' körülállások megengedik, azonnal béiktatásommal Felséges Királyunk ke-

gyelméből nyert Fő Ispányi Hivatalomat
valóságossan megerősíthessem. — Éljen
Felséges Fejedelmünk, — éljenek T. N.
Veszprém Vármegyének Rendei, az én jö-
vendőbéli Polgári bajnok társaim.

3.

*Fő Tisztelendő BALASSA GÁBOR
Kanonok Ur által a' Megye' szélén
Bársonyos Helység' határánál mon-
dott Idvezlés.*

Nagy Méltóságú Gróf, Belső Titkos Ta-
nátsos, és Fő Ispány Ur!

Nem a' rideg szertartások érzéketlen kö-
vetése, — hanem a' legbuzgóbb Tisztel-
kedés' szives adózása; nem a' hizelkedő
tettetés enyésző 's alacsony indulattya, —
hanem a' tündöklő Erkölcök, 's általok
gyűjtött igaz érdemeket illető hódolás:
Lelkem szerént mondom — nem a' kül-
ső, 's színlett lepellel vakított Udvariság,
hanem a' legforróbb, 's sziveinknek leg-
belsejében fogamzott Tiszteletadás küldet-
tett 's hozott bennünket Excellentziád elei-
be. Mert tulajdona az a' Megyarnak, szin-
lelést nem esmérni, — utálni a' hizelé-

keny tettetést, — a' valódi érdem 's erköltsnek pedig szive szerént meghódolni.

Felséges Királyunk szeretten szeretett Fejedelmünk legmagasabb Kegyelméből Fő Ispányi Kormányára bizattatott Nemes Megyénknek határára jöttünk fogadni Excellentziádat, — 's legdrágább Személyében Országunk egyik ditső Nemzetségéből azon jeles Férjfiut, Kit nem fényes höltsője, nem Eldődinek mohósult Képei ragyogtatnak Hazánk Égen — hanem a' kinek tündöklő 's tulajdon erköltsivel származása ditsőittetik, Ősi Képei elevenítettnek : — Excellentziádat mondom, kit az Isteni Gondviseléstől nyert magas Elme szorgalmával szerzett ritka höltsesség, egyenes Itélet, erős Lélek, 's tökéletes Szív, — 's mind ezekből folyó Tanátsinak érettsége jelesítnek : — Kit azért már ifjú viritó korában a' Fejedelmi kegyelem mint Egyet győzhetetlen Thronjának Nagyai 's élő Oszlopai közül kijelelvén, bizodalmával tetéztet, — idegen Udvari Követségekkal tisztelt, — Országos aggodalmaiban avatott Dresda — Berlin, — és a' legkértesb időkbén, Európának rengésében, Pétervárára, tudhatnak erről szólni.

Ide jöttünk, hogy az elől számlál-
taknál ugyan kissebb körű, de Nemze-
tünk keletkezésével egy idejű, azért ná-
lunk legtisztább, legditsőségesebb Fő
Ispányi Méltóságnak által vételére, Kül-
döink ezen N. Veszprém Vármegye Ren-
deinek kebelébe Excellentiádat bévezes-
sük, szívünkhöz csatoljuk, Excellentiád-
dal lélekben egyé forrjunk.

Excellentiádnak eddig ditsően futott
pályája Országokra, és talán ez évi Fe-
jedelmi öszveköttetésekre nézve, mond-
hatom, Világ szerte terjedt. Körére néz-
ve mint említém, kissebb a' méltóság,
melly Excellentiádra kebelünkben vár; —
de ditső még is ez Kegyelmes Uram!
mert eredetét Sz. István Első Apostoli
Királyunk, 's véle élő Öseink 's Atyáink
bölcsességének köszöni, — 's azt nyoltz,
's a' mi ezen fellyül mult Századok régi-
sége béllyegezi, 's ezen ősz öregsége Con-
stitutionalis czélerányosságát jeleli; — hi-
resitti azt számtalan Nagy Férfiak sora,
kik egyházi Polgári, de bajnoki tetteik-
ről is nem tsak magános Leveles Táraink-
ban, hanem Hazánk Történeteiben, enyész-
szenek 's emelkedjenek bár Nemzetek,
mindenkor fényleni fognak.

Ezek között Országos legditsőbb ájtatos Hagyományaink Szerzője Széchény György, — több követségeiben 's rokon Horvát Orzági Báni méltóságában szerzett borostyánjáról jeles Berisló Péter, — szomorú emlékezet, vérengző Várna! 's a' ki ott Hazája 's Királyaért vérét ontotta Rozgony Simon. — Püspökök voltak ugyan ezek, de egyszersmind Fő Ispanyi Örökségeknék is hív Sáfári.

De volt azon vérből is, melly Excellentziád ereiben buzog, ezen Széknek ékesítője, ama Nagy Zichy Ferentzünk! kinek kormányzó böltsességét hirdetik év könyveink, — Hazánk Történeteiben fennmaradandó 1809-diki Esztendőben keblünket dúló Gallusok ellen kiöntött áldozatait mutogatják Leveles Táraink, — kiért a' Csata piatzán elesett Nemes Vitézek Özvegyei, 's Árváinak, tőle vett jótéteményekért, máiglan görgedeznek könnyeik, — 's kit ezekért N. Megyénk virágzó Intézete örök emlékezetben fog tartani.

Ezen Nagyok ösvényére emeltetett Excellentziád, hogy a' melly Koszorút N. Megyénk boldogítására Ők fűztek, azt Excellentziád drágább gyöngyökkel bokro-

sittsa, mert az emberi Intézetek soha sem léphetnek a' Tökéletesség legfőbb fokára, csirája rejtezik azokban a' nagyobb tökéletesedésnek, melly a' jóltévő Kezek által időnként ujjabb — meg ujjabb virágokra derül, és pedig mentül terjedttelek ágazati.

Illyenek Vármegyéink Országos Intézetei is: ezek kebelében van lerakva személyes 's birtokbeli bátorságunk, Öseink vérével irt szabadságaink támoszai ezek, Honni szokásaink, 's Törvényeink véd várai; sőt ezek szerzésének egy részint alkotói lévén, mint annyi szikrái a' Fejedelmi Méltóságnak, kintsek ezek, még pedig az igaz Magyaránál Élete 's vérénel drágább kintsek.

Ezeknek lett Excellentziád N. Megyénkben Ör Angyalok, hogy erős Lelke 's oltalmazó Paizsa alatt sarkalatos ép-ségekből legkésőbb évekig sértetlen maradjanak: még is, hogy az időnek kellő de józan lelke szerént kívánatos idő mulásokban tökéletesebbre fejlődjenek, leend Excellentziád ritka Böltessége Ápolójok; leend legjobb szívúsége jóltévőségek bőv árasztójok.

Legketsegtetőbb reményekkel telve várják e' végett Excellentiádat Küldőink, Nemes Rendei kedves Megyénknék; de várják minden nemű 's állapotu Polgáraink is: vetélkednek Excellentiád diszes fogadtatásában, úgy annyira, hogyha szabad kissebbekben nagy példákkal élni, Excellentiád hozzánk jövetelében, ama hajdankori Traján diadalmi uttyát láttatunk képezni: mert nints köztünk, bár melly korú, nemü, állapotu légyen, ki késne ez Ünnepbén részesülni. Excellentiádat ismérni vágnak a' Kisdedek, mutogatják a' Nevendékek, örvendik az Öregek, az emberi bajokban sorvadók sietnek Excellentiád elejbe, vidulásokat fel lelteni. Tömve fogja találni az utakat, rakva a' tetőket, örömeik nyilatkoztatásában.

Lépjen azért Excellentiád a' földre, mellynek egyik legrégibb, Kinizsi bajnok haláláról halhatatlan helye, Excellentiád ditső Nevének disz Czimje Vázsonykő, — mellynek kebelében tartatnak Excellentiád Eldődinek Képszobrai, és a' Haza 's Király szeretetében ki mutatott jeles tetteikre emlékeztetvén, serkentnek a' követésre, — őriztetnek Irományos Oklevelei, mint még hamvaikban is élő

Ősei ditsőségének emlékeztető Jegyei.
Ezek szerint nem idegenek, hanem a'
magái közé jön Excellenziád. Miénk
volt eddig, miénk lesz ezután szorosab-
ban, szeretetünk, tiszteletünk által, 's
oda fog járulni minden törekedésünk, hogy
Excellenziád méltóságának diszét, Kőr-
mánnának ditsőségét, mindenben emel-
jük, 's legkedvesebb hajlandóságát min-
denben megérdemeljük, de még köztünk
késő időkre terjedő életét legkedvesebbé,
legkellemetesebbé tegyük!

4.

*Nagy Méltóságú Gróf Fő Ispány Ur-
nak, ezen Beszédre tett Felelete.*

Ezen Határpont, mellyre lábomat, mint ezen T. N. Veszprém Vármegyének Fő Ispánja, most legelőször teszem — életem legkellemetesebb idő szakaszának kezdete; Külföldön a' Közjón munkálódni szép foglalatosság — de Hazámban, Hazámfiainak, Hazafiasan szolgálni, Hazafiui kötelességem — és így legtisztább örömöm.

Ha pedig ezen feljül akár ezen N. Megyének több, a' Hazai Történet írá-
sok közzé is feljegyzett nevezetességekkel tündöklő Jelességét, akár ezzel, nemzet-
ségbéli Öseimnek, hajdan kortól fogva szakadatlan tartó öszveköttetését, és így mint azoknak fészket, magamnak származásom helyét, tekintem: hogy ezen öröm bennem még inkább éled, 's nevedik, azt sokkal inkább érzem, mint hogy ki-magyarázhatnám.

Vegye tehát e' diszes Kiküldöttség,
's általa a' Nemes Megye, mellyet a' sze-
retet, 's költsönös barátság kötelénél fog-
va enyimnek nevezhetni büszke vagyok,
itt, e' Megye Szélén, 's ebbe való bé-
léptemkor azon változhatatlan fogadás té-
telemet, mellyet elhunytomig megtarta-
ni, Szent Kötelességemnek esmérem —
hogy én Uram 's Királyomnak tartozó
Törvényes hűségben — Hazai Alkotmá-
nyunk fenn tartásában, 's e' Megyének
Java előlmozdításában, legfőbb gyönyö-
rűségemet találván — barátságomért ba-
rátságot, nyiltszívűségemért magyar nyilt-
szívűséget várok, és óhajtok — semmit nem
kivánván inkább, mint, hogy e' Nemes Me-
gye boldog, békes, és áldott légyen, 's a'
Felség és Haza szeretetéért nyert Hazafiui
betsültetését tovább is megtarthassa.

Most már e' jeles Kiküldöttség fára-
dozását szívesen megköszönvén — vезe-
sen kérem engem oda, hol azokat — ki-
ké lenni óhajtok — minél elébb feltalál-
jam, hogy én is Őket a' Közjó haszná-
ra, igaz szándékom 's tehetségem szerént
vezethessem.

---

*F. T. VILLAX FERDINÁND Zirczi
Apát Urnak, Zirczen Királyi Biz-
tos Úr Ő Excellentiájához inté-
zett Beszéde.*

Nagy Méltóságú Gróf, Belső Titkos Ta-
nátsos, Fő Ispány, és Királyi Biz-
tos Úr!

Azon óhajtvá várt idő pont, mellyben
a' T. Karok és Rendek nevében Excel-
lentiádat mélységes tisztelettel idvezleni
szerentsénk van, Köz örömünkre megje-
lennén, minnyájunk keblét egy emeltebb
ézés fogja el, mellynek hathatóságát
Excellentiád a' Király és Haza eránt tett
nagy és fényes Érdemeinek emlékezete
még inkább neveli.

És valóban ha vissza emlékezünk édes
Hazánk' ama zavaros és nehéz időszaka-
szára, mellyben Excellentiád a' veszedé-

lemben forgó Királyi Szék, és a' Haza szabadsága, és függetlensége eránt tántoríthatatlan szeretetét és hívségét a' Nemes szíveknek felbuzdítására olly nyilván ki mutatta, sőt bajnoki nagy Lelkűséggel édes Hazánk védelmére kiállani, a' köz boldogságért a' halállal szembe szállani legkedvesebb ditsősségének tartotta — ki az, a' ki ezen nagy ditső Lelket ne magasztalja?

Nem lehet ezen örvendetes szempillantásban halhatatlan emlékezetű Édes Attyáról Excellentiádnak, azon ditsőült Hősről elfelejtkezni, ki a' Monarchiának legveszedelmesebb, szinte ugy, mint legszerentsésebb napjaiban tántoríthatatlan hívséggel a' Status dolgainak elintézésében olly tetemes részt vett, és ugyan azért az Érdemeket jutalmazni tudó legkegyelmesebb Fejedelmünk által a' Méltóságnak és Ditsősségnek, olly fenszéges pályájára emeltetett: mellyen a' ditső Zichy Nemzetségnek több fényes tsillagai most is ragyognak, és (adja az életnek Ura) Századok után is ragyogni fognak.

Ezek azon Czimek Kegyelmes Uram! mellyek e' mostani Ünnepünknek fényét nevelik, a' mellyek szíveinket nem tsak

örömré, de büszkeségre is emelik, a' mellyeknél fogva meggyőződhetik tehát Excellentziád, melly édes örömézéssel, de egyszersmind, melly tisztelettel várják Kegyelmes Személyét a' Karok és Rendek, és mikép emelkednek keblei, hogy Felséges Királyunk, édes Hazánk Attya Excellentziádat, ki a' Polgári dolgokban nem külömben mint a' hadi pályán szerzett ditső/Érdemekkel úgy tündöklék, — a' fényes Fő Ispányi Hivatalba Bé-iktatónak kinevezni méltóztatott, és ez által szinte kegyelmesen ki mutatni kívánta, melly boldogító örömmel nézi: ha a' két Unoka Testvérek közül az Egyiknek méltósága, a' Másiknak Ditsőségét tetézi és koronázza.

Nints azért szívünknek forróbb óhaj-tása, mint hogy nagy megbizottságának tündöklő Hivatalát egész fényében tellyesíthesse: hogy a' kit már ma Ünne-pünknek elő napján kívánt állapotban idvezlettünk, a' köz Ditsőségnek és Örö-mnek helyére is szerentsésen elérkezzen; távol tőlünk pedig szerentsés és boldog időket Éljen, Éljen!

---

*Ugyan F. T. VILLAX FERDINÁND
Apát Úr által Fő Ispány Úr Ö Ex-
cellentziájához mondott Beszéd.*

Nagy Méltóságú Gróf, belső Tikos Ta-
nátsos, és Fő Ispány Úr,
Kegyelmes Urunk!

Ha örömmel teljes hivatal, az érdemekkel tündöklő Hazafiút dicsőíteni: mi lehet kellemetesebb, mint Excellentziádnak, ki az élet nyugalját, a' Haza boldogítására czélzó munkássággal felváltván, egész életét édes Hazánk java előmozdítására feláldozta, a' N. Veszprémi Megye Karai' és Rendeinek már hódoló tiszteletét kijelenteni.

Valóban Excellentziád, a' Kit mint keblünkbelit már élete zsengejétől fogva jeles erköltsökkel tündöklenni, és fáradhatatlan szorgalommal a' Tudományokban öregbedni láttunk, a' nagy reménységnek,

és fényes érdemekkel ékeskedő Nemzet-
sége nevének meg is felelt; azért

Ő Felsége, legkegyelmesebb Urunk
és Atyánk, tapasztalván Excellentiádnak
fénylő Erköltseit, messze terjedő esmé-
reteit, olly ritka bizodalommal Excellen-
tziádat Ifjuságának virágzásában már, a'
szomszéd Uralkodóknál tellyes hatalmú
Követnek kinevezni méltóztatott.

Ezen magas és nagy fontosságú pá-
lyán az Időnek legkétségesebb környül-
ményciben is, melly nagy, és neveze-
tes szolgálatokat tett Excellentiád, hir-
detik Dresda, Berlin, és Pétervára, a'
hol béható éles elméje, tántorithatatlan
hűsége, egyenes igaz Magyar szívüségé
Excellentiádat a' legtávolabb időkre is
elfelejthetetlené, óhajtottá tették.

És ugyan azt bizonyítják azon nagy
Kegyelmek, és ritka megkülömböztetések,
mellyek által azon Országok Koronás Fe-
jedelmei Excellentiádat ditsőíteni ki-
vánták.

De örömmel is vette a' Haza nagy
reménységű Fiának fényes megkülömböz-
tetését, és örvendezett, a' Porosz Fekete
és Veres Sas rendének nagy Rendű Vi-
tézévé lett kineveztetésén; ezen Örömének

még nagyobb mértékét érzette, midőn Sz. István Rende nagy Keresztjével, és a' Polgári Fő Érdemeknek szentelt arany érdem czimeivel ékesítettetett fel.

Ezek, Excellentziád' nagy és ditső érdemének ugyan annyi bizonyító jelei szültkék első belépésétől N. Megyénkben azon tapsoló Örömet, azon örvendező Éljen kiáltásokat, mellyek minden lépésével szives vetélkedéssel harsongva szaporodnak, és Excellentziád eránt, Ki a' Haza szeretetét, és nagyra termett Erköltsöket, Ditső Öseitől, kik hajdan már mint Vezér Csillagok tüntek fel a' Magyar Égen, és a' Hazáért élni, és halni, szent kötelességeknek tartották, szinte örökségül vette, e' Megyének tántorithatatlan szeretét, és hódoló tiszteletét, ki mutatják.

Melly boldog jövendő't ígér Megyénknek illy ritka fényességgel, illy nagy lelkű, és Nemzeti tulajdonokkal ékeskedő Kormányzó! nints is senki, kinek keble azon boldogító bizodalommal eltelve ne volna, hogy valamint itt kezdődött a' Nagy Zichy Nemzetségnek dicső hajnala, itten léssen hölcs Kormánnya alatt Excellentziádban a' Hazának egyik Oszlopa,

az Igazságnak gyámola, a' Törvény szabadságának oltalma. — De magam részéről is áldom az Isteni Gondviselést, melly Excellentziádat a' N. Megye hódoló tisztelkedésének elfogadására ezen Apátságba vezette, mellynek függetlenségét, és a' Henrikóviai Apátságtól való elválasztását Excellentziádnak, midőn a' Porosz Királyi Udvarnál Követséget viselne, bölts és hathatós közbenjárása eszközölte, és ez által nékem, és Szerzetemnek e' napon, melly Excellentziádra, és az egész Megyére olly örvendetes alkalmatosságot nyújt, határtalan mély tiszteletünket, és buzgó hálánkat kijelenteni.

Igy az örömről egészen elfogalva, csak azt kiáltom a' T. Karok és Rendekkel: légyen szerentsés, virágzó, 's boldog Excellentziádnak élete! légyen szerentsés, virágzó, és boldog Megyénknek állapota! Éljen!

6.

*Fő Ispány Ur Ö Excellenciájának
ezen Beszédre adott Válasza.*

Tekintetes Nemes Veszprém Vármegyének ezen általam igen tisztelt Kiküldöttsége által izent idvezlését érzékeny, különös örömmel veszem, 's ezen való szívbéli tiszta érzéseim magyarázzam e' ? vagy azon izenetet általadó Kiküldöttségnek tegyem köszönetem elébb ? meg nem határozhatom.

Voltam e' olly szerentsés, hogy eddig viselt Hivataljaim' terheit, Koronás Uram és Fejedelmem, 's szerette kedves Nemzetem megelégedésekre hordozhattam ? nem tudom ; hogy azoknak Javait szüntelen szemeim előtt viseltem, érzem ; 's midőn tudom, hogy hivatalomban való eljárásommal tsupán polgári kötelességemet tellyesítettem, egyszersmind nyilván, és háládatossan kijelentem, hogy Felséges Fe-

jedelmünk kegyelme, ezen jeles Hazafiakkal diszeskedő Megyének Fő Ispánjává lett kineveztetésem által, minden fáradozásaim jutalmát bőven megadta — ennek meghálálásául lelkem, szívem' minden érzéseit oda szándékozván fordítani, hogy a' Felség 's Haza elválhatatlan Java' előlmozdítása által — a' mit tsak a' Nemzet egy hív Polgárjától megkíván — tellyes erőmből tellyesíttsem.

Ditső, de nagy azon Czél, mellyre törekszem, azomban boldognak érzem magamat; — mert tudom, hogy e' Tekintetes Megyebéli Karok és Rendek, és így a' kedves Enyimek között lévén, ők jó szándékom' segédjei, — tiszta igyekezétem' előlmozdítói fognak lenni.

Sietek hát közibek, 's kiterjesztett karokkal várom azokat, kiknek Javát elősegélleni, egyetlen egy Feltételem, — kiktől szerettetni fő óhajtásom, kiknek élni, 's közöttök, tőlök áldva, meghalni, több a' Jutalomnál.

T. Kotsi HORVÁTH SÁMUEL Másod Al Ispány Urnak Veszprém M. Városa határánál Királyi Biztos Ur Ő Excellentiájához tartott Beszédje, October' 5-án 1832.

Nagy Méltóságú Királyi Biztos, és Fő Ispány Ur,
Kegyelmes Urunk!

Midőn Kegyelmes Királyunk Ő Excellentiáját, Vázsonykői Ifjabb Gróf Zichy István Urat, ezen N. Veszprém Vármegye megüresült Fő Ispányi Székébe kinevezni, — Excellentiádat pedig mint Királyi Biztost, ennek fényes Beiktatására, maga Felső Személyében, kiküldeni méltóztatott: ebből egy részről Királyunknak Excellentiád' nagy és fényes

Tulajdonságaiban, 's Hívtségében helyhez-
tetett Bizodalmat, — más részről erán-
tunk viseltető Atyai Kegyelmének kettős
Jeleit látjuk, és tapasztaljuk.

Ezen fényes foglalatossága Excellen-
tziádnak még szorosabban fonja azon kö-
teleket, mellyek bennünket Excellentziá-
dal — Vázsonykőnek Örökös Urával, és
fénylő Nemzetségével mindenha egybe-
kaptoltak: Személlyes megjelenése pedig
Excellentziádnak vissza hívja emlékezetünk-
be azon időket, mellyekben a' Szabadságnak
Alortzája alatt, a' Világnak Rablántzokat
készítő Hatalom erős kezeivel szórván
Mennyköveit, mind a' Királyi Széket,
mind kedves Hazánkat vég romlással fe-
nyegette.

Ezen beborúlt időkben nyilt ki az
igaz Hazafiúságnak mezeje, ezen időkbe
láttuk mi Excellentziádat a' Csaták' meze-
jén a' Királyért, a' Hazáért, 's az embe-
ri Jussokért hartzolni, egy személyben a'
köz Vitéznek és Vezérnek kötelességeit,
Kinisy példája szerént, tellyesíteni.

Az Isteni Gondviselés, Királyunknak
álhatatossága, Népeinek tántorithatatlan
hűsége, vitézsége, és Aldozatai, elosz-

latták a' fellegeket, 's a' vér patakokat megszüntették. — Vissza tért ekkor Excellentziád is, a' Békességnek áldást hozó foglalatosságaira, 's Felsőleges Fejedelmünknek, Excellentziád Érdemeit megjutalmazó Kegyelmeből, számos Esztendőket olta példás Böltsességgel viszi Excellentziád, egy szomszéd virágzó Nemes Vármegyének, Fő Ispányi Kormányát. — De minden más Jutalmakat meghaladó Jutalma Excellentziád fényes Érdemeinek az, hogy Felsőleges Királyunk Maga szent Személyének őrzését, Excellentziád felvigyázására, 's hűségére bizni méltóztatott. — Nem csak Hazánknak, hanem egész Európának Kintsét őrzi Excellentziád — azon Fejedelemnek Szent Személyét őrzi, a' Ki nem az idők és történetek által igazgattatott, hanem a' ki Fejedelmi nagy tulajdonságaival, bölcs előre látásával, az Időket és Történeteket, részére hajolni, mintegy kényszerítette: a' Kit kevés Esztendő alatt, Századoknak viszontagságai megtámadván, ezeknek, egymást érő csapásai között el nem tsügedett, hanem mint a' Sion Hegye meg-

állott, — nem ingadozott, 's nagy Lel-
kével mind ezeken győzödelmeskedett; —
Kinek azomban, legnagyobb, legditsősé-
gesebb Győzödelme volt, a' magán vett
Győzödelme, — midőn tulajdon Szívé-
nek, 's lelkiesméretének vezérléséből,
mellyek a' szövevényes Tárgyakban, ren-
des Tanátsosi szoktak lenni, Törvény-
Könyvünkben megesmerte, és kimondot-
ta azt, — hogy a' Törvény a' Fejedel-
met a' Jobbágyal egyformán kötelezi; a'
Ki a' Polgári Virtusoknak gyakorlásában,
Jobbágyi között — valamint a' Fejedel-
mi Tulajdonságokra nézve, a' Fejedelmek
között, az Első Helyet megérdemli. —
Könyörgünk Excellentiádnak, hogy ezen
Kegyelmes Királyunkat, a' kinek legna-
gyobb kintse Jobbágyainak szívébe va-
gyon le téve, — tántorithatalan hűsé-
günkről — melly a' Próba követ a' leg-
nagyobb viszontagságok — és Európa
majd minden Népeinek mozgásai között
— kiállotta; — tegye bizonyossá; vala-
mint mi is Excellentiádat háládatos in-
dulatunkról, fényes tulajdonságai eránt
viseltető tiszteletünkről ezennel bizonyos-

sá tesszük, — 's a' minket kiküldő Vár-
megyénket, 's magunkat is egyenként,
Pártfogásába ajánlván, szívünkben kíván-
juk, hogy Éljen! Éljen!! Éljen!!! Ex-
cellentziád.

Ugyan T. Másod Al Ispány Ur Beszéde, mellyel ez alkalommal Fő Ispány Ur Ö Excellentiáját megtisztelte.

Nagy Méltóságú Gróf, Belső Titkos Tanácsos, és Fő Ispány Ur,

Kegyelmes Urunk!

Árván, 's Kormány nélkül maradtunk! Ezen Érzések lepték meg szíveinket, midőn Galanthai Gróf Eszterházy Nep. János Úr Ö Nagy Méltóságának, Ö Cs. K. Felsege Belső Titkos Tanácsosának, szeretett Fő Ispányunknak, több mint 19 Esztendőig példás szelidséggel, 's egyenességgel viselt fényes Hivatalától történt elbúcsúzását megértettük. Megvigasztaltunk, Atyát, Kormányozót, nyertünk! ezek voltak öröm kiáltásaink, midőn Felseges Fejedelmünknek kegyelmes Levelé

Excellenziádnak ezen megüresült Fő Ispányi Székbe történt kinevezését tudunkra adá.

Ezen időtől fogva szakadatlan óhajtásunk lévén az, hogy Excellenziád Fő Ispányi Székét mentül elébb elfoglalni méltóztasson: örömmel tapasztaljuk ezen Napnak közelítését, 's ezen N. Várme gyének Karai és Rendei a' szomszéd Városba egybegyülve várják óhajtásaiknak bétellyesedését, kötelességül adván mi nekünk azt, hogy itt ezen helyen Excellenziád fényes Hivatala eránt tartozó Hódolásoknak, tündöklő Érdemei eránt viseltető Tiszteleteknek, 's megérkezéséből származott örömöknek légyünk előleges Tolmátszai. — De Kegyelmes Uram! a' lehetetlenségre nints kötelesség. Az emberi ész, az emberi szózat, soha sem képes felérni, és lefesteni, a' szívnek a' lélekkel egyesült érzéseit. A' minden Rangból, minden Sorsból, minden Életkorból öszve tódult sokaság, a' sirszélén álló Öregektől, az itt Hadi rendben álló, és a' Hazának szavára a' Csata piatzra mindenkor kiszállani kész Nemes Vitézepektől fogva, a' tsetsemő Gyermekkekig, kiket utjában szemlél és szem-

lélt Excellentiád, — legyenek tehát gyenge, de csak gyenge Tolmátsai Határokat nem esmérő örömiuknek, 's érzésinknek.

Nemes büszkeséggel érezzük, Kegyelmes Uram! Felséges Fejedelmünknek azon Kegyelmét, hogy Hazánknak érdemekkel diszkeskedő számos fényes Csillagai között éppen e' jelenvaló Időszakaszban, midőn Nemzetünk' Törvényes alkotmányába, annak sarkalatos alapjai megtartása mellett, az emberi észnek kifejtődzéseéhez alkalmaztatott Javításokat tenni készül, — Vezér Csillagúl részünkre Excellentiádat nevezte ki: Excellentiádat! a' ki a' Világ' nagy oskoláiban, az Udvaroknál mintegy nevelkedvén, 's az Elbe pallérozott környékén, az egyetlenegy Fridrik' Városában, — a' Balticum jeges partjai körül, hol az Uralkodónak ön akarátja még most a' legfőbb Törvény, — mint Fejedelmi Követ a' Világ' sorsában befolyván, az Országok 's Társaságok virágzásának, vagy hanyatlásának okaival közelebbről megismerkedett; 's valamint nagyba, úgy kitsinybe is látta, és tapasztalta azt, hogy a' Kormányozóknak vagy Kormányozottaknak tsekélyeknek látszó hibái 's kitsapongásai, egy penna rántás, a' Világot

gyakran megrázkódtatják, 's az emberiség sorsát kotzkáztatják. Excellentiád! a' ki egyik volt Európának azon nagy és szerentsés Munkásai közül, kiknek szintúgy a' Fejedelmek, mint a' Nemzetek köszönhetik azt, hogy az áldott Békesség mind eddig kiterjesztve tartja jóltévő szárnyait, a' kifáradt, még is nyughatatlan Világ felett.

Noha nints Excellentiádnak tulajdon fényes Érdeminél fogva arra szüksége, hogy fényt a' Zichy névtől 's Óseitől költsönözzön, pedig ezek Nemzetünkkel egy idősök, és ennek történeteiben, ditső tetteiben, mind a' Hadi, mind a' Polgári pályán szakadatlan lántz szem módjára századról századra osztályosok; de meg fogja engedni Excellentiád, ha egész kinyiltszívűséggel megvaljuk azt, hogy ha mindjárt tündöklő érdemei eránt viseltető tiszteletünket a' Zichy név, és Óseinek fényre már nagyobbra nem nevelhetik is, de Excellentiád Személye eránt viseltető vonzódásunknak és szeretetünknek egyik kutfejét szíveinkbe, a' Zichy névben lenni tapasztaljuk. Halgatunk a' régibb, és újabb időkben fénylett és fénylő Zichyekről, tsak Téged emlittünk Te Nagy, de

már elhunyt Zichy Ferentzünk, volt el-
felejthetetlen Fő Ispányunk! a' ki ben-
nünket Hazánknak és a' Királyi Széknek
legnagyobb viszontagságai közt kormányoz-
tál! 's a' ki belénk nemes elragadó példáddal
lelket öntöttél! a' ki a' veszedelemnek ide-
jén nem tsak vagyonidat a' Haza' Oltára-
ra feláldozni kész voltál, hanem kedves
Fiaidat is, kik véled együtt élnek szí-
veinkben, szivedtől elszakasztván, a' Csa-
ták mezejére — a' Hazáért a' nemes har-
tzot meghartzolni, a' halállal szembe szál-
lani — elküldötted; a' ki Törvényes Fe-
jedelmed eránt viseltető tántoríthatatlan
Hűségedet azzal bizonyítottad meg, hogy
Hazádhoz, és annak Törvényes alkotmá-
nyához hív maradtál mind halálig. Vedd!
Óh vedd! háladatosságunknak tsekély je-
léül, hogy Unokádat, Virtusidnak Örö-
kösét, kedves Fő Ispányunkat, a' szerez-
tetnek 's bizodalomnak karjaival ezennel
általöleljük.

Siessen már most Excellentziád az
Igazság kiszolgáltatásának azon Helyére,
's azon Városba, hol ezen N. Megyének
Karai és Rendei, minden Rangú és Sor-
sú Lakósi, több Nemes Vármegyéknek dí-

szes Követségei szívszakadva várják Excellentiád' megérkezését, — 's elfoglalván a' Fő Ispányi Széket, vegye által a' Kormányt, mellyet Excellentiád' kezében a' Törvénynek ösvényén, a' Közjó' szeretete, 's a' Bizodalom fog vezetni; valamint mi is ezen szeretetnél és bizodalomnál fogva fogunk Excellentiádtól törvényesen függeni, és engedelmeskedni. — Nem fog itt mi közöttünk Excellentiád' Labyrinthosokra, — nem Gordiusi tasmókra találni, mellyeket fegyverrel kell feloldozni, mellyek pedig elébbeni fényesebb Pályájában elkerülhetetlenek valának. Kissebb ugyan itt a' munkásnak és munkásságnak mezeje, de mind a' vetés, mind az aratás a' Hazában és Hazafiak között történik meg, ott, a' hol Eleinknek halmvai nyugosznak, és a' mieink is, mint ugyan azon egy Atyának Gyermekéié, nyugodni fognak; nem is lesznek itt a' munkának gyümöltsei azon Ellentöreke-
déseknél kitéve, mellyek ama nagy mezőkön a' legszentebb czélokot, legnagyobb áldozatokat sikeretlenekké tenni szokták. Siessen tehát Excellentiád' azon sokaság közé, melly Excellentiádban Édes At-

tyát, Kormányozóját, Hazájának fényes
Csillagát tiszteli és szereti, és legyen Ta-
nuja azon sziveinkből kiömlő örömin-
nek, mellyeket Éljen, Éljen kiáltásokkal
csak gyengédeden tudunk kibuzogni!

8.

*Fő Ispány Ur Ó Excellentiája által
ezen Bészédre adatott Válasz.*

Soha e' nagy kiterjedésű Megye árván nem maradhat — azon tántoríthatatlan hívségű, és mély bélátással, böltsességgel bíró Karok és Rendek, kik az Ország súlyos viszontagságaiban is tehetségekkel szerentsés fentartásunkat eszközlötték — az Igaznak — a' Jónak, a' hasznosnak olly segédjei voltak; hogy a' Fő Ispányi Székben történt ürességet eléggé kipótolták, ha bár tehát érezni lehet, és kell előbbeni Nagy Méltóságú Gróf Fő Ispány Ur-tól való elválását a' T. Karoknak és Rendeknek — mivel éppen ezen köz idő alatt is e' Megye gyámoltalanúl nem maradt, az Igazság szentül kiszolgáltatót — ez leginkább lelkesít, és édesget, hogy Felső Fejedelmünktől, Koronás Királyunk-

tól reám bízott T. N. Veszprém Várme-
gye Fő Kormányozói Hivatalát mentül
előbb telyesen általvegyem: e' nagy szá-
mú Nemesség — lovon ülő Nemes Pol-
gár társaim, kiket én forró Magyar ér-
zésű olly hathatós erőben lenni tapaszt-
talok, hogy ezen helyről, ha a' Király
és Haza' veszedelme kívánná, tüstént a'
tsata piatzára kiállani készen voluának —
úgy gondolom nékem, mint igaz hív Ma-
gyarnak, ki 27 Esztendeig a' Külföldi Kö-
vetségeimben Királyom' és Hazám' Java
mellett tehetségemhez képest fáradoztam,
éltejobb időmnek ujj viruló bimbóját
nyilni látom — a' már tehát tsalhatatlan
reménységemnek zöldellő ágai közt, sies-
sünk a' Megye Fő Városához, hogy ezen
jeles, és általam különös tiszteletben
tartott Választmány nagy érdemű Tagjai
késérésében, kiknek mindnyájoknak tisz-
ta vonzódásomat, köszönetemet jelen-
tem, hadd juthassak oda, a' hol engem
Eleim' hamvai várnak; — hadd ölelhes-
sem készséggel, szelídséggel, és erős
lélekkel azon Igazságot, melly nékem
jobbját nyújtja. — Igaz Magyarok közt
lenni — azok által illy fényessen, illy

pompással fogadtatni, 's késértetni, a'
Polgári borostyán koszorú' elnyerésére,
már győzelem: — bár soha egymástól
elválni ne kellene — míg élek, Megyé-
met el nem hagyom, a' Megyebéliek az
enyimek, én az övéjje. —

*T. KOVÁCS IMRE Fő Jegyző Urnak
a' Vármegye Háza léptsőinél tar-
tott Beszéde.*

Nagy Méltóságú Gróf, Belső Titkos Taná-
tsos, Fő Ispány és Királyi Biztos Úr!
Nagy Méltóságú Gróf, Belső Titkos Ta-
nátsos, és Fő Ispány Úr,
Kegyelmes Uraink!

Valamint Excellentiádnak Megyénk Fő
Kormányozójává, úgy Nagy Méltóságú
Gróf Királyi Biztos Urnak, a' Beiktatás
Polgári pompás Innepére édes Hazánk
Atya, legjobb Királyunk Képviseelőjévé
lett Kegyelmes Kinevezése, forrása volt
azon tiszta örömnnek, és megelégedésnek, —
legméltóbb oka azon igaz tiszteletnek, és
szeretetnek, mellyeknek egyé szövetke-
zett rokon - érzései, e' Megye Rendei-
nek Felséges Urunk 's Királyunk eránt

tántoríthatatlan hűséggel buzgó szíveit egészen elfogták, midőn minket kegyesen megbiztak, hogy eme hódoló legszívesebb érzésünknek itt is Megyénk Kormányának rendes helyén hív Tolmátsai lennénk.

Koránt sem egyedül Excellentiátok fényes Országos Hivatalának, sem Ősi Polgári Szerződésünk eránt vonzó bár vég nélkül való tiszteletnek hódolunk mi ezzel, — sokkal nagyobbak, esmeretesebbek sokkal, azon Érdemek, mellyekkel Excellentiátok Nagy Neve Hazánk első rendű Csillagi közt a' Magyar Égen tündöklék: — sokkal jelesebbek, szív emelőbbek sokkal Excellentiátoknak Személyes fényes tulajdonságai, hasonlíthatatlan Érdemei, — 's mind a' Fejedelemehez viseltető rendíthetetlen hívségnek, mind a' Haza eránt lángoló szeretetnek, mind végre a' Törvényekhez vonzó példás ragaszkodásnak, magas Erköltséi, mellyekkel Excellentiátok az Ősről által szállott Nemzetségi fényt koszoruzzák, szembetünőbbek sokkal, hogy sem az Igazságnak is ne áldoznánk, akkor, a' midőn Excellentiátoknak dicső személyében a' valódi Érdemnek e' kép tönjénezzünk.

De ki ragadjuk magunkat ez uttal
Excellentziátok halhatatlan érdemeinek
özönéből, mert annak mélyéből kihatást
nem reménylünk, 's inkább kívánnjuk
mi azt, mély halgatással csudálni, a'
minek illendő magasztalására közészerűsé-
günk úgy is elégtelen volna.

Ugyan azért egy részről azon Jobb-
ági mély hódolásnak, 's igaz hálaadás-
nak alázatos kijelentésével, mellyet Ex-
cellentziád személyében nyert, oly drá-
ga ajándékért megbizóink, Felséges Urunk
eránt kiolthatatlanúl szíveinkbe viselnek:
— más felől azon határtalan Öröme-
nek, és örvendezésnek, mellyet Excellen-
tziátok kegyes megjelenésén éreznek, megbi-
zatásunknak, és önnön legforróbb vonzó-
dásunknak is, a' mennyire tehetségüktől
tellett, eleget tévén, engedjék meg ke-
gyesen Excellentziátok, hogy megérkez-
vén szerentsésen Közigazgatásunk é' ren-
des Helyére, azon legbuzgóbb és legszí-
vesebb óhajtások közt kísérjük bé, hogy
a' Mindenható Nagy Isten Excellentziáto-
kat igen igen sokáig éltesse!!!

---

*Fő Ispány Úr Ő Excellentiája által
adatott Válasz.*

A' Honni Szokásokat tisztelvén, Hivatalom és Személyem eránt bizonyított Figyelmeit a' T. Karoknak és Rendeknek, különös érzéssel köszönöm, 's azokat mint tiszta, és erántam való szíves érzéseiknek jeleit és zálogát tekintem e' fényes Polgári Inneplés közt, elérkezvén a' Megye ezen Igazság kiszolgáltatása Házához, melyet a' régiség — munkásság — tántoríthatatlan törvényes hívség megszentelt, már ismét közelebbről köttetem öszve a' T. Karokkal és Rendekkel, a' kiknek t. i. többszöri Kiküldöttségei által az ő barátságos hajlandóságokról bizonyossá tettem, — Felséges Fejedelmünk és a' Haza eránt tartózó tiszta Hazafiui indultal lépünk tehát feljebb — hogy a'

Köztanátskozások rendes Palotájában Tiszt-
viselő Társaimmal, és a' T. Karokkal és
Rendekkel, holnap Fő Ispányi Hivatalom-
ba történendő béiktatásom előtt egyen-
ként is megesmérkedhessek, és előre is
azon köz Bizodalom talpkövét letehessem,
melly engem Hivatalom folytatásában egye-
dül fog erősíteni.

II.

F. T. KÜLLEY JÁNOS Nagy Prépost és Kanonok Úr által a Karok és Rendek nevében Fő Ispány Úr Ő Excellentiájához bejövetelekor intézett Beszéd.

Nagy Méltóságú Gróf, Fő Ispány Úr,
Kegyelmes Uram!

Fel derült Megyénkhéli Innepünk, melyet mi Excellentiádnak Kegyes Színe előtt tisztelkedő Karok és Rendek óhajtva vártunk, hogy azt, kinek tündöklő erköltssei minekelőtte még Személyét esmérnénk, már meghatották lelkeinket, tiszteletre ragadták szíveinket, közöttünk Tettében tisztelhetjük 's Ns. Megyénk Fő Hatalom Székébe ültethetjük. Excellentiádat születése fényessége, Önn erejével szerzett ritka érdemei, naggyá, a' Haza,

Király, s Köztársaságnak hasznossá, az emberiség Jóltevőjévé tették. Innét, mivel az erköltsnek kéntelen ki ki hódolni, vetélkednek Excellentiád tiszteletében mindenek, magokévá kívánnák tenni mindenek; szerentséssek mi, kiknek Feje, Kormányzója lett Excellentiád, szerentséssek mondom, mert illy bölts, messze látó, igazság szerető, tapasztalatiban gazdag Vezér után mit várhatunk mást, mint Megyénk boldogulásának legfőbb emelkedését.

Fogadja azért Excellentiád e' jeles tulajdoniból származott Tiszteletünket, véle született kegyességgel fogadja buzgó óhajtásunkat, hogy tartsa meg az Isten nekünk hosszú életben, áldja virittó egészséggel, engedjen méltóságos Hivatalának szerentsés folyamatot; — de minden egyéb szándékát is szíve szerént való tellyesítésével boldogítsa, minket pedig Kegyelmeben mindenkor megtartani méltóztasson.

*Ugyan Fő Tiszt. KÜLLEY JÁNOS
 Urnak Királyi Biztos Úr Ó Excel-
 lentziáját idvezlő Köszöntése.*

Nagy Méltóságú Gróf, Királyi Biztos,
 Kegyelmes Uram!

Örvendett ezen N. Megye mindenkor, a' midőn Excellentiádat, mint Naggyainak egyik legjelesebb Férjfiát kebelébe fogadni szerentséje volt; de mostani Öröme nek bővségét, mellyel Excellentiád jelenléte töltött bennünket, ki nem magyarázhatjuk. Méltóztassék azt az öszvegyült Sokaságnak szakadatlan tapsolásából arányozni. Tiszteltük mi mindég Excellentiádat, mint Hazánknak Polgári, 's Vitézi jeles Tetteiről egyik legnevezetesebb Naggyát, ma pedig Excellentiád Tisztében, midőn Felséges Urunknak Ké-

pét viseli, ezen legforróbban szeretett Fejedelmünknek Excellenciád által hódolhatunk is, de a' reánk kiöntött Kegyelmeért hódolunk is, hogy N. Megyénknek megüresült Kormányát egy olyan Férjfiuval ékesíteni méltóztatott, kinek a' Fejedelem eránt való tántorithatatlan hívség, a' Haza eránt való szeretet, az emberiség mellett való buzgó jóltévőség legfényesebb Tulajdoni: a' kit is midőn Excellenciádnak Királyi Biztosi Kezeiből által veszünk, Ő Felsége eránt való Jobbágyi hódolásunknak, Excellenciád eránt való Tiszteletünknek, de egyszersmind köszönetünknek is egy olly emléket fogunk szívünkben emelni, melly életünk végéig maradandó lészen.

*Királyi Biztos Gróf ZICHY FER-
RARIS FERENTZ Úr Ő Excel-
lentziája Beszéde, a' Béiktatás al-
kalmával.*

Tekintetes Karok és Rendek!

Felséges Királyunk — legkegyelmesebb
Urunk — Ki mindenekben egyedül Né-
peinek boldogságát tekinti — e' N. Me-
gyének megürült — Országunk — Al-
kotmányunk — és Nemzetiségünkkel egy-
korú — magas, diszes — Fő Ispányi Hi-
vatalára Nagy Méltóságú Vázsonykői, If-
jabb Gróf Zichy István Urat, — Sz. István
J. Rend Nagy Keresztes Vitézét — Fel-
séges Urunk kultsos Hivét, belső Titkos
Tanátsossát — legkegyelmesebben emel-
ni méltóztatott.

Mind számos Öseinek, a' Haza Ol-
tárán olvasható Tetteit, — mind önnön,
jelesen több első Rendű Udvarokban
— legfelsőbb megalégedéssel viselt —
Követségei alkalmával — nem tsak Ma-
gyar Ország, de Európának, nagy ügyei-
ben szerzett — a' Külföld előtt, nem
kevesebbé mint a' Hazában, esméretes
érdemeit megemliteni, — a' véle való
szoros vérség tilt; — de magában is a'
Kegyelmes Királyi Adomány Levél —
mindenkről legméltóbb Tanu-bizonysá-
got tévén — annak felolvasása pótolja
vérségünk gyenge érzeménnyé által, szól-
lani gátolt nyelvem fogatkozását.

---

*A' Királyi Adomány Levél felol-
vasása után.*

Ámbátor ezen felolvasott Kegyelmes
Királyi Adomány Levélben érdeklett Ér-
demek is, már elégséges kezességet nyuj-
tanak, minden tántoritás ellen; — tegye
le mind az által Excellentziád — Öseink-
nek szent szokása szerént Hivatalát erő-
sitő Hitét. —

A' Hit letétele után.

A' letett Esküvés szentsége vallása után — ditsőségessen Országló Fejedelmünk, — Legkegyelmesebb Urunk Nevében — béhelyheztetlek most — a' reám bízott hatalomnál fogva — Nagy Méltóságú Vázsonykői Ifjabb Gróf Zichy István Ur, — Tekintetes Nemes Veszprém Vármegyének Fő Ispányi Székébe, — általadom annak Fő Ispányi fényes Tisztóságét — az azzal öszvekött, és az ahoz tartózkodó szabadságokkal — Igazakkal — által adom annak Petsétjét — mellyel a' Megyebéli hitelesség erősítettetni szokott, — viseld Fő Hivatalodat, a' Király és Törvényeink pártfogása alatt — a' Köz Jónak hasznára és előlmozdítására, — de különösen légy Véd angyala, a' szegény adozó Népnél — viseld annak sorsát mindenkor igaz szíveden, — légy oltalma az ügyefogyottaknak — Árváknak — és Özvegyeknek — éreztesd vélek Honni Törvényeinknek erejét, hogy Isten után benned Édes Attyokra találhassanak. — Éljen a' már béiktatott Fő Ispány!

A' háromszori felemeltetés után.

Különös részvétellel örvendek, hogy Felséges Fejedelmünk, e' nagy fontos — fényes — és méltóságos — öröm Inneplésnek fő tárgyát, — Nagy Méltóságú Gróf, és Fő Ispány Urnak, Nagy tekintetű Hivatalába való béiktatását — reám bizni méltóztatott — de örvendek különösen, hogy ezen Megye nagy Innepe, azon legnagyobb jobbágyi buzgóság napján tartatik, — melly Felséges Királyunk, ditső Név napjának előlfordulásával diszeskedik. A' Mindenható Nagy Isten, ki szíveinket vezérli, és a' kinek kezeiben vagynak a' mi napjaink — tartsa meg Felséges Királyunkat — legkegyelmesebb Urunkat, erősítse hatalmát hogy arany szabadságainkat, szentül fenn tartó Országása alatt — Excellentziád, boldog Eleink által szerzett Törvényeink alapjait — az Igazság kiszolgáltatását — a' T. Karokkal és Rendekkel, öszve fogott erővel — számos évekig — fenn tarthassa, és eszközölhesse; — Mellyre való nézve is, midőn néktek, T. Karok és Rendek végtére, ezennel tiszta szívemből, sze-

rentsét kívánva mondom, hogy Legkegyelmesebb Királyunk néktek olly Kormányozót adott, ki minden igyekezetét oda fogja fordítani, — hogy benneteket, alattvalóitokat — boldoggá, szerentséssé tehessen; — mint hazafi, és Megyebéli társotok, egyszersmind szívessen kérlek benneteket, — legyetek ti is, e' nagy — és legjobb érzésekkel tellyes Férjfiúnak — a' Közjó előmozdításában — segéd társai; — fontolóra vévén azt, hogy a' törvényes szabadság — egyedül jó ember tulajdona — és tsak a' gonosz sérti azt — 's azért viszont sértetik általa; — iparkodjatok, tellyes igyekezettel, Öseitek lelkétől vezérelve a' Törvények nem gátolt Uralkodását eszközteni, hogy igy a' virtus, és nemes érzemény, tegyék e' Nemes Megye lakosit, egy olly erkölcsös, gazdag, szabad néppé — melly örök idő-kig ditsőségben magát fenn tarthassa.

Elvégezvén e' képp Királyi Biztosi Pályámat — Néked Nagy Méltóságú Gróf — Fő Ispány — Kedves Ötsém, a' legszívesebb idvezlésem mellett, szerentsét — boldogságot, — a' T. Karoknak és Rendeknek pedig, tellyes megelégedést for-

rón kívánok; tartsanak meg szívességekben — és legyenek elhítelve, — hogy Zichyek e' Nemes Megyének leghivebb tisztelői.

Éljen a' Király! — virágozzék a' Hazza! Éljen a' Fő Ispány! — Éljenek a' Tekintetes Karok és Rendek! — és ezen Nemes Megyének minden rendű Lakosi.

14.

*Nagy Méltóságú Ifjabb Gróf ZICHY
ISTVÁN Úr Ö Excellenciája által
Béiktattatásakor mondott Beszéd.*

Nagy Méltóságú Gróf, 's Királyi Biztos Úr!
Tekintetes Karok és Rendek!

Felséges Koronás Fejedelmünk atyásko-
dó kegyelmét reám, már serdülő ifjusá-
gomtól fogva érdemem felett halmozván,
egész életemet az igaz hív jobbágyi há-
látatosság szép 's szent kötelességének ál-
dozám. — De egyenes nyiltszívűségemet
tagadnám meg, ha meg nem vallanám,
hogy a' Királyi Kegyelmei között soha
kellemetesebb reám nem árada, mint az,
hogy Hazámtól, hosszas évi távollétem
után, Ősi alkotmányunkal egybeszerkez-
tetett Fő Ispányi Hivatalra kinevezni, és
igy a' ditső Magyar Nemzet' illy szép, 's

törvényes Tisztel ékesített Hazafiai köré-
be béiktatni kegyelmesen méltóztatott. —
Ezen Öröm már magában is tökéletes;
de hogy mint igaz Magyarnek, szívbéli
minden érzéseim ajakimon is lebegjenek,
azt éppen hogy T. N. Veszprém Várme-
gye Kormányja bizattatott reám, val-
lom és tartom azon szerentsémnek, melly-
ben kiváltképpen gyönyörködöm, 's melly-
nek különösen örvendek.

Ezen Fejedelmi Kegyelemnek nagy-
ságát minél inkább érzem, azt Uram 's
Királyom eránt tartozó hűséggel — a'
Közjó előmozdításával — ditső Nemzet-
ségünk, — 's annyi Századok veszélyei
ellenére is fenn álló Honni Alkotmányunk-
hoz való igaz ragaszkodásommal megér-
demleni — annál lelkesebb vágyódásom,
és mivel ennek halhatatlanságával szán-
dékom tisztasága ketsegtet, követem bát-
ran szívem buzgó érzéseit. — Ezen Hi-
vatalomba való béiktatásom idejét pedig
Felséges Urunk Neve napjára, e' mai nagy
napra — halasztám, háláadásom jeléül,
és olly tzeלבól, hogy ez alkalommal ezen
igen fényes Gyülekezetnek sok Nemzetek',
's minden hív Jobbágyal közös kívánsá-

ginak kifejezésével szerentséltetvén, én
lehessek, ki a' minden áldás forrásától —
édes Hazánk Nagy Istenétől — nyilván
kérhesse: hogy a' Magyarok kedves At-
tyát, szeretett Koronás Fejedelmünket,
Első Ferenczet, a' mi boldogságunk-
ra sokáig éltesse. — Éljen tehát, — él-
jen, — és éljen Felséges Ifjabb Kirá-
lyunk — 's a' ditsőségesen Uralkodó egész
Austriai Ház!! —

Nagy Méltóságú Gróf, 's Királyi
Biztos Úr! Midőn a' legjobb Fejedelem,
Felséges Személyének Képviselői Biz-
tosává Excellentiádat választotta, 's e'
képpen egyvérű szoros Atyafiságunk pél-
dányával is, ezen Megyebéli pompás szer-
tartást, egyszersmind azon szives honyi
Rokonság innepévé tette, melly enge-
met ezen kies Megyével, lelkes Nemessé-
gével, és számos Népével, e' mai napon
örökre egybe köt — azon való különös
örvendezésemet tsak éreznem, de kimon-
danom nem lehet. A' magyar idévzlés,
mivel igaz, kevés szóval jár — Köszö-
nöm 's Szívemből igen köszönöm Excel-
lentiádnak minden lépéseit, — minden
fáradozásait. —

Tekintetes Karok és Rendek! Érzem én Tiszttem' azon kötelességei nagyságát tellyes mértékben, mellyekre ma utolsó lehelletemig szentül megtartandó esküvésemet letettem; — jól tudom, hogy ennek terhei is vagynak — méllyekhez, ha erőm' középszerűségét mérem, csüggedek, — de ha azoknak tellyes erőm szerént való viselésére hív szándékomat tekintem, hogy egyenesen szóljak, élledek; tudván, hogy valamit férjfiisan akarni, már nagy előmenetel.

Mivel pedig ezen fellyül a' T. Karoknak és Rendeknek munkás segedelmek, — mély bélátások, 's barátságos érzékenységek, — a' munkás Tisztviselői Karnak hivatalos buzgósága — egyenessége — és igazság szeretete, iparkodásaimat lelkesíteni fogják, szerentsés vezérlésemnek már előre örvendezek.

Azomban nem kerüli el figyelmemet: hogy a' Hivatalnak serényen, 's igaz lélekkel való tellyesítésében elől menni az én kötelességem — fogadom is ezt örömmel — 's tsupán ez, a' miben első kívánok lenni.

A' szives érzés, és köz munkásság' kedves lántzaival óhajtók én a' T. Karokkal és Rendekkel, és az általok választandó Tisztviselőkkel öszveköttetve élni, — 's az én Javamat, az ő Javakban, ditsőségemet az ő igaz hasznok előmozdításában helyheztetvén, egyedül arra kívánok törekedni, hogy mindenkinek igazsága fenn tartassék, és ezen Nemes Megyének szívémen leginkább fekvő Java eszközlössék.

Kedves Tiszti Társaim! Azon hivatalokban, mellyekben kiki közülünk van, soha kötelességeinkről, 's arról, hogy mi éppen azoknak viselésére hivatattunk, el ne felejtkezzünk; — a' hivatalos kötelességnek mellékes tekintet nélkül való serény tellyesítése az, a' mit én, mint Kormányozó, megkívánok, azt tartván a' Tisztviselők közt tiszteletre, szeretetre legméltóbbnak, ki hivatalját tiszta lelki esméret szerént legjobban tellyesíti.

Arra pedig buzgó háláadással már előre számot tartok, 's a' lelkes Veszprémieknek lévén Fő Ispánnya, bizvást is tarthatok, hogy a' T. Karok és Rendek egyesítve Tiszti Társaimmal, e' N.

Megye köz Ügyének kormányom alatt leendő szerentsés menetelét a' bizodalom, egyenesség — egyesség — és hazafiuság hathatós erejével, lelkesen fogják gyámolítani, és előlsegélleni. — Így lészen hivatalom erős, czélerányos, és válhat ezen Nemes Megye mind inkább virágzó boldogságára. —

Nints is egyéb hátra, mint hogy magamat rövideden, de egészen kifejezzem azon óhajtással, hogy törvényes Fejedelmünknek tartozó Jobbágyi hűség — Ősi Alkotmányunknak sértetetlenül fenn tartása — édés Hazánk, és Megyénknek azzal öszvekött Javai, légyenek mindenkör szemek előtt!

Azon szomszéd T. Megyéknek, melyek béiktatásomra Követeket küldeni méltóztattak, háláadó köszönetemet jelentem, az általam igen tisztelt Követ Uraknak, minden Méltóságoknak, 's Uri Vendégeknek, és ezen egész Nemesi Gyülekezetnek, barátságos indulatomat zálagolván le.

F. T. KÜLLEY JÁNOS Nagy Prépost Urnak ez uttal mondott Beszéde.

Nagy Méltóságú Gróf, 's Fő Ispány Úr,
Kegyelmes Uram!

Igy ki van pótolva veszteségünk, így örömmre fordult szomorúságunk!

Midőn ezen N. Megyének Karai és Rendei legtüzesebben foglalatoskodtak az Országos Rendszeri Munkák vizsgálásában éppen akkor történt a' Fő Ispányi Hivatalnak üresedése; megfosztattunk a' Vezértől, ki mint egység és egyesítés pontja legfoganatosabban eszközölhetné azon idvességes megállapítást, mellytől függ a' Nemzetnek java 's boldogsága. — A' tudós, a' legtudósabb Férjfiak rettegve nyultak a' munkához, félve szóltak, félve mondottak véleményt, a' változtatástól

félvén, féltek, hogy helyéből mozdítván az Ősi Alkotmányból valamit, talán megmozdítják az egészset, 's talán nehéz lesz mást tenni helyébe, és ha az ide 's tova egymástól távozó értelmeket senki öszve nem köti, a' romlásnál egyebet mit várhatni? Ugyan is: a' Törvényhatóságokban, a' szabadon érőket és szóllókat a' Kormányozónak kell böltsességgel, figyelemmel, 's kiméllésel úgy vezetni, hogy egy szívvel és lélekkel az idő szükségéhez alkalmaztatván mindent, alkotmányunk sérelme és tsonkitása nélkül árásszák Hazánkra azt a' jót, mellyet ezen rendszeres munkáktól majd fél Század olta óhajtván vár a' Nemzet; Ő néki kell a' megütő Vélemények között tsendes szelidséggel öszve békéltetni az elmúlt kort a' jövendővel, felébreszteni a' szunnyadó tehetetlenséget, mérséklenni az ujitás gyakran kártékony hevét, úgy vezetni mindent, hogy midőn bölts Eleink vérrel szerzett hagyományát, Polgári alkotmányunk tikkelyeit némelly részeiben az idő lelkétől ingerelve tökéletesíteni igyekezünk, öszve ne omoljon kezünkben, sok századok olta ezer viszontagságok, ezer

küzdések között fenn tartott talpköve Polgári Létünknek. — Rontani könnyű, könnyű a' régi mohos erősen öszve forrott építményt erőlködéssel lerontani, de újat, jobbat, alkalmasabbat építeni, ez mesterség; tsak ez az egy tekintet is kívánatossá teszi, hogy a' Kormányzó Széke soha üressen ne légyen.

A' Jó Fejedelem érezvén ezeket, nem hagyott soká Árván, és kit adhatott volna érdemesebbet, mint Excellentiádat? kiben Öseinek ditső példája hatalmas ösztöne, de önnön lelke is kifogyhatatlan kutfeje a' nagy törekedéseknek, 's nagy tetteknek. — Hosszas lennék, ha Excellentiád nagy fényességű Eleinek a' Király 's Haza eránt magas érdemeit felszámolni akarnám, ha a' már Első Lajos alatt virágzott két Zichy Lászlónak, ha a' 14-dik Században már régen nevezetessé lett Zichy Péternek, ha Benedeknek, ki Mátyás Király idejében vitézségével magát megkülömböztette, ha Györgynek, ki Első Ferdinánd, ha Pálnak ki II-dik Mátyás, ha Istvánnak, ki III-dik Ferdinánd alatt Báró, és 1679-dik Esztendőben Grófságra emeltetvén, külömbféle

Országos Hivatalokat viselt, — hossza
lennék ha utóbbi Zichyek magas érde-
meit emliteni kívánnám, elég tanu a' Köz
vélemény, a' Királyi kedvezés, a' Nem-
zet tisztelete; — de nem is Őseinek ér-
demeiben, nem fényes származásában,
nem gazdag Birtokaiban Excellentziádnak
helyheztetem én a' pótolást, mellyet em-
liték: Önnön maga Excellentziád ezeket
csak úgy tekinti, mint intő Szereket, a'
nagy és köz hasznú tettekre, — Magá-
ban Excellentziádban van, a' mi nekünk
kezeskedik arról, hogy Kormányá alatt
boldogok leszünk.

Három fényes Udvaroknál viselt Kö-
vetséget Excellentziád; ott mint a' gon-
dos méh a' mezőnek tarka virágin szede-
getvén illatos porait, a' tiszta harmatnak
gyöngyeivel gyurogatván, gazdagon készít-
geti édességét; — úgy rakta meg Excel-
lentiád elméjét és lelkét tudós esmére-
tekkel, magas észrevételekkel, fontos nyö-
mozásokkal; — messze volt Hazájától, de
szeme, szíve Nemzetén függött; minden
törekedésének, munkásságának ez volt tziel-
ja, hogy Nemzetét boldogítsa, és a' mit
Külföldön, a' hová vagy elébb szolgált a'

világosság , vagy a' hol még a' szabad kény
parantsol, hogy mondom, a' mit Külföl-
dön tapasztalt és tanult, Nemzetének for-
dítsa javára. Így készülvén, Oszlopunk
lett ma Excellentiád, mellyhez bátran tá-
maszkodunk, bátran járunk azon az úton,
mellyet a' Törvény szabott, ezen semmi
nem lesz terhes, a' mit el nem bíránk,
semmi nem lesz alkalmatlan, a' mit meg
nem győznénk, semmi nem lesz lehetet-
len, a' mit el nem végezhetnénk.

Ülhet már Öröm Innepet N. Megyénk,
mert ha fáj is, hogy Nagy Méltóságú Ga-
lánthai Gróf Eszterházy Jánosnak szelid
Kormánnyától megfosztattunk, de öröm-
re fordúlt szomorúságunk, Excellentiá-
ra szálván e' fényes Méltóság.

Hazánk ügyeiben távol volt ugyan tő-
lünk Excellentiád, de a' nagy magas er-
költsű Férjfiak' esmérete szaporán hat,
terjed Felei közt. Excellentiádnak Házá-
nál bölts takarékoságát, ítéletében rész-
re hajlás nélkül igazság szeretetét, hozzá
tartozói között szelidségét, társalkodásá-
ban leereszkedését, embertársainak ügyé-
ben részt vevő szánakozó jó szívűségét
hallottuk, sőt most artzvonásin 's fenn

kelt homlokán olvassuk is, 's így egy elő érzés Excellentiád eránt legmélyebb tiszteletre, legnagyobb bizodalomra, legforróbb szeretetre köt le. — Úgy hallottam, 's hitten hiszem, hogy Excellentiádnak Jel szava: „az Úr félelme, a' Böltesség kezdete.”

Boldog Megye! holdog Lakosok, kiknek illy Kormányozó adatik, az Úr félelme Jelszó; ezért adatik kedvesség a' Főnek, ezért arany lántz a' nyaknak: úgy van, kedvesség, érdem, tisztesség, mert az Úr félelme gyűlöli a' gonoszt, és a' felfuvalkodást, és a' kevélységet, és a' gonosz utat, és a' két nyelvű száját utálja. Az Urat félője a' Tanáts, az Igazság, ővé az Okosság. — Illy tökéletességgel birván Kormányozónk lelke, melly nyugodtan leszünk! — A' tzinkos hizelkedők elfordulnak innét, nints járulhatások, — a' temérdek felfordulást szerző két nyelvűek elfordulnak innét, nints járulhatások, az álnok rossz akaratú áskálódók elfordulnak innét, nints járulhatások; az Árvák, az ügyefogyottak nyomorgatói elfordulnak innét, nints járulhatások, mert az Urat Félő gyűlöl min-

den gonoszt, és az Ő tulajdona az Igazság, az Erősség, és a' Jóság.

Sulyosak ugyan Kegyelmes Uram a' Kötelességek, mellyeket ma elvállalt, de itt a' Kormányt olly Tisztviselők segítik, kik valamint a' Köz Hivatalokat a' Nemesi Rend örökségének nem ok nélkül tartják, úgy azoknak viselésében egyedül a' Nemesség magas érzésének ösztönei, 's a' Köz jónak tekintete által vezéreltetnek, költsönös bizodalommal a' Főhöz tsatolódván, annak jó Intézeteit, szívesen igazán, hathatósan előlmozdítják; itt a' Köz tanátskozásokat oly Fő és Nemes Rendek élesztik, kik tudják, hogy a' tsendes értekezés, megérett hosszas tapasztalás sugalja a' bölts Tanátsot, hogy a' tanátsnak helyes, tellyes, és világos esmérétében kell épülni, és hogy gondoskodások körébe kell foglalni mind azt, a' mi a' Fejedelem ditsőségére, 's Nemzet javára szolgál; ez enyhíti a' sulyt, ez könnyíti a' terhet.

Mi, Kegyelmes Fő Ispány! készek vagyunk egészen hódolni Excellentziádnak; de mit adjunk hódolásunk jeléül? a' fényes tisztelkedést, melly talán Excellen-

tziád béiktatását diszesíti? nem az a' mi-
vel hódolni kívánunk, szívünket adjuk,
szívünkel szeretetünket, — talán ez is
fogja enyhíteni Hivataljának sullyait. A'
Mindenható engedje tellyesedni szíves óhaj-
tásunkat, mellyet szüntelen zeng e' Ne-
mes Megye kiáltással.

Királyi Tanácsos és Első Alispány
ROHONTZY JÁNOS Úr által tar-
tott bérekesztő Beszéd Oct. 4. én 1832.

A' Magyaroknak első, 's minden tekin-
 tetben örök emlékre méltó, ditső Kirá-
 lya, a' Nemzetnek Királyi Székét szabad
 Választás által elfoglalván, kormányának
 egyik szerentsés, és máig fenn álló
 bölcs rendelése, ezen nagy terjedésű Or-
 szágnak, és abban elszéledve lakó Nem-
 zetnek több kisebb részekre, törvényha-
 tóságokra, 's nevezetesen Vármegyékre
 felosztása volt. Ezen, a' magok határait
 között szabadon rendelkező idő, — Igaz-
 ságot szolgáltató, a' köz bátorságot fenn
 tartó, és az Ország védelmét intéző Tör-
 vényhatóságok, csak az Orzágnak Zász-
 lósaitól körülvelt Királynak, és az akkor

hozott Törvények szerint vezetett Kormányoknak voltak alá vetve.

Nem kell e' lelkes Öseinkben a' bölcs értelmet, szabadság szeretetet, és magas emberi érzést tsudálnunk, midőn a' Magyar Nemzet, és első Királya, már nyoltz század előtt azon Kormány rendszert teremté, és állapítá meg, mellyet a' zavargó Nemzetek ezen utolsó fél században kívántak magoknak megszerezni.

A' Vármegyéknek Fő Kormány Székére, Fő Ispányok rendeltettek; — Hazánkban a' Fő Ispányság a' Királysággal egy időbeli, most már nyoltz százados Törvényes Alkotmány. — A' Fő Ispányoknak nagy kiterjedésű Tisztéről — hatalmáról — fenn álló Törvényeink számtalanszor emlékeznek, és ezen hivatal volt eddig az, melly erejét, tehetségét, és hatóságát, a' többi főbb Országos Tisztóságok között Hazánkban leginkább fenn tartotta. A' Fő Ispányi Kormány Székek a' Magyar Nemzetnek azon Oszlopai, mellyeken mint alapokon áll, 's áll Törvény, és Kormány alkotmánya, — Valameddig ezek törvényes erejeknél, 's hatalmoknál fogva a' Megyebéli Karokkal

és Rendekkel egyet értve, alapjaikból ki-
rendithetetlen áthatatossággal támogatják
és tartják Alkotmányunkat, mind addig,
semmi idő vész, nem fog néki árthatni;
's ostromolják bár ezt a' leghatalmasabb
önkények dagályai, megfognának ezekben
törni, mint a' felháborodott Tenger hul-
lámai egy Szigetnek mozdíthatatlan Szik-
lakkal körül vett oldalaiban.

Nemes Veszprém Vármegyét a' Vasi
Megyével öszve foglalva a' Pásztói He-
gyekig Euse és Usube Grófok kormányoz-
ták először: — 1513-tól fogva 1773-ig
a' Veszprémi Megyés Püspökök voltak
mind örökös Fő Ispányok; ezek többnyire
jóltévő, szelid, 's hazafiui érzéssel buz-
gó Férjfiak lévén, szerentsésen egyesítet-
ték ezen Megyének Polgári Kormányát
az Egyházzal — és Polgári Érdemekkel
koszoruzva, vagy sirjokba dülvén, vagy
Érseki Fő Egyházi Méltóságra emeltet-
vén, ditső például mentek előttök, az
őket Egyházi és Polgári Kormányban kö-
vetőknek. Ezek közt, hogy többet ne
említsek, nagy hazafiui és Polgári fény
sugarokkal körülvéve ragyog a' Széchényi
Név, ki Hazánknak legveszedelmesebb idő

szakában is, egy mértékben vala Híve Hazájának és Királyának, — és egy mértékben Védője mind a' Nemzet, mind Fejedelme törvényes Igazainak.

Ezen idő olta, már fél századnál tovább, Megyénk Fő Ispányi Kormány székét, egymást váltva Gróf Eszterházy, és Gróf Zichy ülvén, Megyénk Kormányja a' T. Karok és Rendek által hazafiui buzgalommal segítettvén, 's különösen 1809-ben az ellenség bétsapásának alkalmával, ez egész Hazára hatva, és magának bajnoki borostyánt szereztve, szerentsésen folyt.

Most Nagy Méltóságú Galanthai Gróf Eszterházy János Ur, Sz. István J. Rendének közép keresztos Vitéze, Felső Urunk' arany Kultsosa, és Belső Titkos Tanácsosa, — 19 Esztendőig a' Királynak és Hazának áldozott hív szolgálatja után agg életét a' hivatalos terhektől felmentetni kérvén, 's Ő Felső Koronás Királyunk kérelmét elfogadván, Nagy Méltóságú Vázsonykői Gróf Ifjabb Zichy István Urat, Sz. István J. Rendének Nagy Keresztos Vitézét, arany Kultsosát, — Belső Titkos Tanácsosát; — a' Porosz Fe-

kete és Veres Sas Rendek Nagy Keresztes Vitézét, méltóztatott Megyénk Főispányává, és Kormányozójává kinevezni. Ezen Megyéinkre nézve olly szerentsés történet először a' futó hírek által terjedvén, — utóbb a' Felséges Királyi Rendelés által megbizonyodván, egész Veszprém Vármegyét köz Örömmre lobbantá.

Én mint ezen Megyebéli Polgári Társaságnak Szószóllója, és a' köz érzésnek gondolkozásnak, nyilatkoztatója, örülök, és öröömöm az egész Nemes Gyülekezet kebelében, átaljában, és egyenként hasonló erős Viszhangot talál, — és áldom azon Törvényes és Igazságos Királyi Hatalomnak boldogító erejét, melly szerént Felséges Fejedelmünknek választása olly jeles, és majd nem egész Európában esmeretes érdemekkel tündöklő Férjfiura esett, kinek emberi és polgári erköltsei kiterjedt tudományja, és esmértei — Igazság szeretete — szíves emberség — a' Hazza, és annak Királya Javát, szerentséjét, és hatalmát emelni, hasonló mértékű hazafiui buzgalma, előre is már bizonyos Kezessei jövendőbéli Kormány alatti boldogságunknak.

Neveli köz örömünket az is, hogy Felsőleges Fejedelmünknek képét viselő Királyi Biztos Urat, Fő Ispányunknak közel Rokonában Nagy Méltóságú Vázsonkői Gróf Zichy Ferraris Ferentz Urban, N. Győr Vármegye Fő Ispányában tisztelhetjük, kinek Polgári érdemeit az általa kormányzott Megye magasztalja, kinek a' szerentsétlen 1809-ik Esztendőben a' Magyar Nemes Felkelő Seregnél kimutatott Hazafiúi buzgóságát — Királyunk eránt jobbagyi hűségét, és bajnoki bátorságát a' Haza esméri. Nemes Megyénk Fő Ispányi Kormányját Zichy adván Zichynek, lehetetlen tisztelt és szeretett Néhai Fő Ispányunkról Gróf Zichy Ferentzről, Királyi Fő Pohárnok Mesterről nem emlékeznünk, — kinek hamvait is tisztelben tartani, ezen általa ditsősségesen kormányzott Megyének mind örökké szent kötelessége, és hála érzése maradand. — Gondoskodott tehát mind az Isteni Gondviselés, mind Felsőleges Királyunk arról is, hogy Excellentziád Fő Ispányi Székébe való iktatásának Innepét, mind a' mult időnek kedves és ditső emlékei, mind a' jelennek a' Vérség, és Rokonság' szives

érzelmeiből fakadó örömei emeljék, és lelkesítsék.

Nem akarok én ama közönségesen bevett szokásnak követője lenni, melly szerint illy alkalmakkal az elhunyt Ősöknek jeles érdemeik, és jelességeik halomra hordattatnak a' végett, hogy például szolgáljanak az élőknek; — elhalgatom én azt, hogy már Árpádnak vezérlése alatt ide költözött, és ezen Földet bajnoki erejekkel elfoglaló, 's azolta mint tulajdonjokat bíró ditső Eleink között is már Zichyek találkoztak — nem akarom én azt elől számlálni, hogy ezen Nemzetség a' Hazának, és Királynak minden időben hasznos Polgári és Vitézi szolgálatokat tévén, koronként nagy kiterjedésű birtokokkal ajándékoztattak meg, szükségtelennek tartom elől hozni azt, hogy Néhai Zichy Péter azon régi híres Homonnai Drugeth Nemzetséggel házassági kötésre lépett, kinek Magzatjai és Unokái 1255-ben, 1322-ben, és 1330-ban már a' Magyar Nemzetnek ditső Nádorokat szülhettek; — mert mind ez, az akkor élt Eldődök érdeme, jelessége, és ditsőssége, — és ámbár a' Vérben gyökerezett Erények, által szoktak

ugyan menni a' késő Unokákra is: az Ősök érdemét és ditsősségét még is senki tulajdonának nem tarthatja, vagy tsak akkor, ha hasonló érdemekkel bír.

Excellentziádnak nints oka, magát Őseinek érdemeibe hüvelyezni, és ditsőséget azoktól költsönözni: mert önnön Személyes érdemei már ditső fénnel csillogzanak Hazánk' Egén. — Excellentziád a' Természet' adományait lelkes iparkodással nevelvén, Ifjúságának már első zsengejét is Hivatalnak áldozta, midőn Nagy Bátyjának Fő Ispányi Kormányja alatt N. Győr Vármegyében Jegyzői tisztet viselt. Polgári Pályájának ezen kezdete után már 1802-dik Esztendőben az Ángoly Követség mellé rendeltetvén, 's a' külső dolgok' folyamatajába avattatván, ott szerzett tudományja és lelki tehetsége a' várt reménynek annyira megfelelt, hogy 1804-ben Excellentziád a' Szász Választó Fejedelmi Udvarnál Császári rendkívüli Követnek, és Meghatalmazottnak neveztetvén, fontos tisztét ott mind addig viselte, míg 1809-ben a' Szász Udvar Napoleon által Austriának megtámadására kényszerítettvén, Követségének meg kellene

szünni: Excellentziádnak tántoríthatatlan hívsége, és szembetűnő nagy tehetsége nem kerülheté el Felső Felső Fejedelmünk figyelmét, 's ugyan azért a' Posonyi Békötés után Excellentziádat a' Porosz Királyi Udvarhoz küldé Követségbe: Ott Excellentziád 17 évek lefolyta alatt olly számos, 's olly nevezetes, egész Európának sorsát intéző szerződésekben vévén részt, olly tágas mezőt talált ujj érdemek' szerzésére, és kitüntetésére, hogy az érdemet, és tehetséget — a' szorgalmat, és munkásságot megismerő Felső a' legfontosabb Ügyviselést bizá Excellentziádra, midőn 1827-ben az Orosz Udvari Nagy Követségnek terhét és ditsőségét tévé vállaira, — ott is Excellentziád a' Király és a' Haza' Javát előmozdítani mind addig győzte, míg 1828-ban a' szokatlan Éghajlatnak hidege egészségét meg nem rongálván, onnét Bétsbe vissza vonulni kényszerítettett. — Ezen időközben 1815-ben a' Bétsi, következő Esztendőben a' Troppai, Aacheni, Veronai Congressusokban nagy befolyású részt véte, 1822-ben és 1824-ben Párisba hűldetteése, Excellentziádat a' Diplomatiának re-

mek Bajnokává magasztalván, Ő Felsége a' Királyi Jutalmakat és Kegyelmeket léptőnként halmozá, nagy tulajdonokkal bíró, 's ezeket folyvást a' Királynak és Birodalmának javára áldozó Hivére; ugyan is 1812-ben valóságos Belső Titkos Tanácsosi Méltósággal, — az 1813-ik és 1814-ik Esztendei, Európának sorsát, elválasztó Történetek következtében, az Arany Polgári Érdem kereszttel, 1815-ben Sz. István Magyar Király J. Rendének közép Keresztjével, — végre 1822-ben ugyan ezen Rend Nagy Keresztjével méltóztatott Excellentiádat megajándékozni.

Im T. Karok és Rendek! Ez azon nagy és 50 millióból szerkezett Polgári Társaságban is ritka Érdemekkel ragyogó Magyar Honfi! kit N. Megyénk Fő Ispányi Székébe iktatva szemlélünk, és Kiben Fő Kormányozónkat, és Elöljárónkat tisztelvén, Ő Felségének, kinek kegyelme Őt nekünk adá, különös hálakkal tartozunk. Miénk vala Ő mindég, a' Természet, Sors, és Származás által, — mert Vázsonykő Megyénk Kebelében van helyhezve, honnan már több időszakok-

ba fény sugárzott Hazánkra, az onnét eredeteket vevő, ditső Hazafiak által.

A' Föld Urai között legjobb, legnagyobb, legigazságosabb szívvel és lélekkel biró, Népeinek Kormányát már 40 évek olta ditsősséggel vezető Királyunk Excellentziádat nyoltz százados Alkotmányunknak, és szabadságunknak Örjүүл rendelvén Megyénk Kormánnyára, méltán örvend az egész Megye, és öröm érzéseiben lelkesülve olly boldog Jövendővel biztatja magát, mellyben legszebb hazafiui reményeinek kivánt valóságát hiszi: mert Excellentziádban, mint Nagy Lelkü Fő Ispányunkban Törvényeinknek, és gyakorlott szokásainknak Véd Angyalát, — a' Szegényeknek és Özvegyeknek Gyámolát, — az Árváknak Attyát, az Igazságnak pártfogóját, a' Nemesnek Védjét, az Adózónak Oltalmazóját látja.

Ezen utolsó fél Században Hazánkat Nemzetünket, 's Öseinktől vett szent Örökünket, arany Szabadságunkat, néhány izben fenyegette, sőt meg is rázta a' féktelen vakmerőségnek zabolátlan, és mindent dulni törekedő dühe — majd a' meghittségben határt nem esmérő önkény-

nek ideigtartó erőszakos hatalma, de a' Magyar Nemzetnek Királya eránt tántorithatatlan Hűsége; és nyoltz száz esztendő's alkotmányához, és Törvényeihez lelkes ragaszkodása, melly Theréziának Fején ragyogó Koronáját megtartotta; áldozatai, áthatatossága, hazafiusága, és nemes bátorsága által szerentsésen kivivta, Polgári Alkotmányának fenn állását, és annak az időhöz és környülményekhez, nem kényszerítésből, hanem a' Jelenkor-nak intését elesmérő okosságból, 's egészen szabad akaratból alkalmazandó módosítását. Az utolsó két Ország Gyűlésben Ősi Törvényeink ujra megerősítetvén, a' Nemzet boldogságának alapjai megvettettek, midőn a' Hazának alkotmánya, a' Nemzeti Nyelv, — a' köz bátorság, a' vizonti bizodalom, a' Tudományok, a' Nemzeti Gazdaság, ujra, 's örök létet ígérő módra megállapittattak, 's ha bár a' jövő, és nehezen várt Ország Gyűlésen felveendő Rendszeres Munkák megvizsgálása, és az ekkor kifejlendő Vélemények Excellentiádnak Kormányát mindjárt eleinte nehezíteni fogják is, — reményljük, hogy a' Haza, és Király eránt

egy mértékben lángoló szeretetünk Excellentiád böltsessége által vezéreltetve, mindent meg fog győzni.

Vegye tehát által Excellentiád ezen, mind számos Nemességére, mind egyéb tulajdonira nézve, olly jeles Megyének Fő Kormányát! méltóztasson Excellentiád a' Külföld által is el esmért és be-tsült nagy tehetsége szerént, ezen N. Megye Karait és Rendeit, Tisztségét, a' köz Jónak előlmozdításában segéd kézzel vezérelni! a' Magyar Nemzet sorsát intéző Nagy Isten árássa Excellentiádra Kegyelmet, és adjon erőt arra, hogy Excellentiád Hazánknak, és ennek boldogságával öszve kötött Királyi Széknek ditsőségben fenn tartását, és szabad függetlenségét, a' mennyire egy Törvényhatóságnak tehetségében áll, vélünk egyet értve, szerentséssen eszközölhesse! — Válassza Excellentiád e' mái Napon jegyül, ezen Nemes Megyének boldogságát, virágzását — Hasznát — gyarapodását, — a' Megyebéli Egyházi, Nemesi, és Polgári Rend Igazainak szentül fenn tartását! kívánnya meg Excellentiád tőlem, és Tisztviselő Társaimtól szorosán tisztí

kötelességeink tellyesítését; kötelességünk lévén, mind nékem, mind Társaimnak a' függés, és engedelmesség; mellyről midőn Excellentiádat az Ország Koronájához Eleink által lekötelezett szent Hit, és fenn álló Törvénycink értelme szerint bizonyossá tenni szerentsém vagyok, engedje meg, hogy magamat, Tisztviselő Társaimmal együtt kegyességébe ajánlhassam.

Örvendezésünkben részt vevő Nagy Méltóságoknak, Méltóságos, Nagyságos, és Tekintetes Uraknak, — kik a' szives Atyafisággal hozzánk kötött szomszéd Nemes Megyékből, meghívásunkra megjelenni, és ezen Innepünket diszesíteni méltóztattak, a' Megyebéli T. Karok és Rendek nevében, illy esetekben általunk is bizonyítandó viszonzásnak ígérete mellett, szives köszönetemet jelentem.

Végre hogy Innepünket a' legnagyobb Örömmel tetézzem, és Öröm érzésünket a' legforróbb kívánsággal, és Nemzeti áldással fejezzem bé, tsak egy szót szóllok még: Ma van I-ső Feréntz, minket 40 évek olta boldogító Királyunknak, a' Haza Attyának, a' Magyar Nemzet Jóltévőjének, a' Magyar Nemzetiség helyre álli-

tójának Neve Napja. A' mi ma minden Magyar kebelből fel buzog, a' mi ma a' Magyar Koronának egész Birodalmában zeng, és harsog, — ez zengjen és harsogjon a' Veszprémi Tartományban is. Tartsd meg Isten Ferentzet, jó Királyunkat, Éljen!

Éljen Gróf Zichy Ferraris Ferentz, a' Királyi Biztos!

Éljen Gróf Zichy István, szeretett és tisztelt Fő Ispányunk. !!!

TISZTELKEDŐ
ÁBRÁZOLATOK

és

FELIRÁSOK,

mellyek

Nagy Méltóságú Gróf Ifjabb

Zichy István Úr

Ö Excellentiájának,

Veszprémben 1852-ik Eszt. October' 4-én,

I. Ferentz

dotsőségesen uralkodó Felséges Kirá-
lyunk' Neve napján, tartatott Fő Is-
pányi Székébe való beiktatása alkal-
mával,

*a' Tisztelet Oszlopokon, Győzdelmi Kapu-
kon, némelly közönséges épületeken, és több
magános Házakon részént nappal is látszattuk,
részént pedig estve szépen kivilágosítottak.*

Hunc celebrare diem praesens haec exigit hora,
Atque jubet cordis dulcia signa dare.

DE BALLASI GÉZA.

1.

I. FERENTZ Felséges Királyunk eránt való örömhódolásúl a' Várban, a' Sz. Háromság Képe mellett, négy szegletes formában magasra emeltetett, több díszes festésekkel ékes, és legfellyül nagy lánggal lobogó Obeliskon: jelesen pedig

a. Azon oldalon, hol a' Haza koronázott Védangyala az Ország' Czímerét tartotta, ezen Vers (Distichon) volt:

*Élj FELSÉGES URUNK! — Európá-
nak nyugodalma,*

*'S hív Magyaridnak igaz szíve ki-
vánja hogy élj!!*

b. Másik oldalon, hol az Áldás' Isten Asszonya a' Bőség' szarvából virágokat szórt:

*Éljen az a' FELSÉG! kinek ujj jóte-
te jelét ma*

*Gróf Zichy Istvánban látja
örülve Megyéink.*

Nagy Méltóságú Gróf ZICHY FERRARIS FERENTZ Ö Excellentiája, mint Királyi Biztos' tiszteletére, a' Városból Nagy Vázsony felé vezető út' végén, a' Kurtz Vendégfogadó előtt emelt három oldalú, magas, 's a' Vázsonyi Várral, a' Familiai, és több Katonai Czimerekkel diszeskedő Pyramison:

*KIRÁLYUNK' BIZTOSA! vedd a' tiszteletet,
A' mit velünk igaz Magyar szivünk tetet.*

Nagy Méltóságú Gróf Ifjabb ZICHY ISTVÁN Fő Ispán Ur Ö Excellentiája három szegletű magas Pyramisán, melly T. Kotsi Horváth Sámuel 2-ik Al Ispán Ur' háza előtt lévő kis piatzra állított; jelesen pedig

a. Azon oldalon, hol a' felhőből nyúló kéz egy Font-mértéket tartott; mellynek egyik serpenyőjében a' Magyar Korona, másokban az Ország' Czimere egyensúlyban állott:

*Boldog az a' Megye, mellynek Fő
Ispánja
FELSÉG 's HAZA Javát, egyaránt
kivánja.*

b. Másik oldalon, hol a' ZICHY Czi-
merre egy kéz Érdem koszorút nyújtott:
*Burkusok és Muszkák Érdem koszo-
rúkat adának;*
*Most maga a' Haza nyújt Érde-
midért Koszorút.*

4.

Az első Győzedelmi Kapun, melly a' Vá-
rosnak Palota felől való fő utzája vé-
gén a' bėjövetelnél álltatott:

a. A' külső oldalon:
*Jöjj! jöjj!! Győzedelem Kapu van
megnyitva előtted:
E' Megye Néked örül, 's Téged
ölelve fogad.*

b. A' belső. oldalon:
*Bėjöttél szeretett ujj Fő Ispánja Me-
gyénknek!
Léptedet áldja az Ég bėjövet és ki-
menet.*

84 Angliam 175. 2. 20. 20. 20. 20.

A' második és harmadik Győzedelmi Kapukat közel egymáshoz a' Veszprém Vármegyei Zsidóság, jelesen pedig egyiket a' Zsidó Ifjúság illy Felirással készíttette: ÉLJEN GRÓF ZICHY ISTVÁN FŐ ISPÁN: melly Felirásnak mindegyik betűje más más kivilágosított Zászlótskákra lévén írva, ezen Zászlótskák az egész Kapu' külső széleit igen szépen keríték körös körül. — A' Zsidóságnak másik Kapuján pedig:

a. Kivül:

*HO'SÁNNAT kiáltunk Gróf Zichy
Istvánnak,
Ezen Nemes Megye ujj Fő Ispánjának.*

b. Belöl:

*Ha Nálad törvényes oltalmat keresünk,
Légy Biránk — légy Atyánk — légy
a' mi MÓZESÜNK.*

6.

A' Város' Győzedelmi Kapuján, melly a' Városháza előtt Gothicus formára készíttetett:

a. Egyfelől:

*Győzedelem Kapuját e' Város is it-
ten emelte,*

*Hogy befogadhasson hív kebelébe
ez is.*

b. Másfelől:

*Kegyelmes Fő Ispán! kérünk, kegyel-
medbe*

*Veszprém Városának Polgárit is vedd
be.*

7.

A' Várba való bemenetelnél Chinai for-
mára emelt Győzedelmi Kapun:

a. A' piatz felől:

*Nyitva ez a' Kapu — és Kebelünk
is nyitva előtted:*

*Nyiltt szivnél pompásbb Győzedelem
Kapu nints.*

b. A' Vármegye Háza felől:

*Kis Kapu jóknak elég: kitsiny a' Nagy
is a' gonoszoknak,*

*A' mint a' Törvény nyitja ki's zár-
ja be azt.*

8.

A' Fő Ispáni Szállás mellet lévő Győze-
delmi Kapun, mellyet Pápa, Palota, és

Zircz Mező Városok állítottak fel, és
zöld fenyő Ágakkal szépen kirakattak:

a. Egyfelől:

*Adja az Ég, szeretett Fő Ispán! hogy
Te Megyéinknek
Úgy örvendj, valamint e' Megye
Néked örül.*

b. Másfelől:

*Örülnek Kitsinyek, Nagyok, Ifjak,
Vének,
Hogy Kormányját által vetted e' Me-
gyének.*

9.

A' Vármegye Házán, hol középelt az Igaz-
ság' Isten Asszonya bekötött szemmel,
jobbában Pallost — baljában Font-mér-
téket tartott:

a. A' Kép felett:

*Béköti a' szemeit — sehová se tekint
az Igazság:
Védi az ártatlant, sujtja ki elle-
ne vét.*

b. A' Kép alatt:

*Kösziklán épült itten fel ez a' Megye
Háza:*

*Itt az Igazságnak biztos alapja
vagyon.*

10.

Ugyan tsak a' Vármegye Háza egyik kivilágosított ablakában, hol a' hegyek között kelő Nap, homályt és felhőt osztatva, az egész vidéket 's Égallyat tisztára deríté:

a. Feljül ezen Év-Vers (Chronosticon):
GRÓF ZICHY ISTVÁNBAN VESZPRÉM UJJ NAP-
JA DERŰLE,
TISZTELI ŐT, REPESŐ SZIVVEL ÖRŰLVE
KI KI.

b. Alól:

*A' felkelő Napnak ragyogó sugára
Tiszta derületet vet a' Láthatárra.*

11.

A' Vármegye Házának egy másik kivilágosított ablakában, hol hullámzó tengeren, kőszikla 's örvény közt menő Hajó kormányoztatott:

a. Fellyül:

KERŰLD EL KORMÁNYZÓNK A' VÉLTT SZIK-
LÁT 'S ÖRVÉNYT,
VEZÉRŰL VÁLASZTVÁN HONNI SZOKÁST 'S
TÖRVÉNYT.

b. Alól:

*Szikla 's örvény közt is bátran megy
a' Hajó,
'S a' zivatar sem árt, Kormányossa
ha jó.*

12.

A' Helvétziai Vallástételt követők' tornyán:

a. A' Vármegye Háza felé való ablakban: fellyül égő gyertya, alól olaj-ágak között lángoló sziv — középett pedig ezen Év-Vers:

VALLÁSONN ALAPÚL MINDEN POLGÁRI
SZÖVETSÉG,

A' HIV SZÍVEKHEZ HÍT KÖTI A' HIVATALT.

b. Béts felöl való ablakban, fellyül derült Nap, alól az Ország' Koronázott Czimere, középett e' Vers:

*KIRÁLYUNK! kinek ma derült Ne-
ve napja —*

Légyen még sokáig Hazánk' áldó Napja.

c. A' Fő Ispányi szállás felöl való ablakban, hol tisztelt Fő Ispány Ur Familiai koszorúzott Czimere volt kivilágosítva.

*Jön kebeledbe Atyád, Megye! ör-
vendj: Gróf ZICHY ISTVÁN*

Nyilt szívedel ha veszed, karjaival megölel.

13.

Az Evangelicusok Templomán: fellyül két Angyal egy kézzel tartván a' Magyar Koronát, más kézzel egy koszorút, mellyben ezen szó foglaltatott: ÉLJENEK! Alább egy nagyobb koszorúban ezen szavak valának: ATYA — VEZÉR — HAZAFI. — Ezen koszorú mellett jobbról a' beiktató Királyi Biztos — balról a' Fő Ispány Ö Excellentziájok' Czimerei ékeskedtek.

14.

A' Davidicum nevezetű Árva Intézetnél ezen Év-Irás (Chronogramma) világosított ki:

A' KÖZ IÓ ERŐS OSZLOPÁNAK HOSSZAS ÉS SZERENCSES ÉLETET KIVÁNNAK ITT ESDEKELVE A' VESZPRÉMI NEVELŐ INTÉZET' ÁRVÁI IS.

15.

A' Város Házán: fellyül egy nagy égő szív — alól a' Város' Czimere, egy

pántzélos Lovag — középett ezen Év-
Vers:

VIGAD ÖRÜL VESZPRÉM, TISZTELVÉN GRÓF
ZICHY ISTVÁNT,
ÉG LOBOGÓ SZIVÜNK TISZTELETÉRE NEKI.

16.

Rohontzy János Királyi Tanácsos és Első
Al Ispány Ur házán, hol:

a. Középett magasan a' Homlok-Pár-
kányzaton, ezen Felirás alatt: „ÉLJEN
I. FERENTZ!” a' Haza Geniusa áldo-
zott:

*Éltesd jó Isten! szeretett Fejedelmi
Atyánkat:*

*Értte Hazánknek Véd Angyala ál-
dozik itt.*

b. Jobb felül, egyik ablakban:

FELSÉG' 's HAZA' szeretete'

Öszvepárosítása —

'S a' régiek' felforgatás

Nélküli javítása,

A' Jó Honfi kelleme —

'S a' jelenkor' szelleme.

c. Másik ablakban, hol a' Nagy Méltóságú
Királyi Biztos Ó Excellentiája Czi-

mere felett ezen szavak olvastattak: **ÉL-
JEN GRÓF ZICHY FERRARIS FE-
RENTZ!**

*Királyunk' Biztosa! szíves
Megyénknek tisztelete
Hozzád, ki JÓNK helyébe ma
Egy illy JÓT bévezete.*

d. Bal felül, eggyik ablakban Nagy
Méltóságú Fő Ispán Ur Ó Excellentziá-
ja Czimere felett: **ÉLJEN GRÓF ZI-
CHY ISTVÁN!** — alatta pedig:

*Öröm gerjed e' Megyének
Nagyjában 's kitsinnyiben,
Látván ki ki reményeit
Tellyesedve ZICHYBEN.*

e. Másik ablakban TT. Kisfaludy
Sándor Urnak ezen esmeretes Verse:

*Tartsd meg Isten! Fejdelmünknek,
Nemzetünknek, Törvényünknek
Három águ kötelét,
Egy testé vált lételét.*

17.

T. Kotsi Horváth Sámuel Másod Alispán
Úr' ablakában a' Vármegye' Geniusa,
bal kezében tartván a' Vármegye' Czi-

merét, jobb kézzel az áldozó Oltárra
halmozott sziveket égő Fáklyákkal élesz-
teni látszatott: azon Zichy Czimer fe-
lé pedig, melly az Oltár felett egy re-
pülő Angyal által tartattatott, trombitá-
jával örömet fúva, 's lobogóján ezen
Pentameter olvastatott:

SZIVÜNK MÁR BÍROD, ADD MAGA-
DÉT TE NEKÜNK.

18.

T. Jursich János Tábla Biró Úr' ablaká-
ban: Rózsa 's más virágokból fontt ko-
szorú' közepén a' ZICHY — jobb fe-
lől Rohontzy — bal felül Kotsi Hor-
váth Nemzetség' Czimere illy Versel:

*Hármas paizsod alatt Veszprém! hidd
csendbe pihenhetsz:*

*Jót várj, jóra reménylj, — rossz
esetekbe ne félj.*

19.

Pukli Ignácz, Vármegyei Első Rendes Or-
vos Úr' ablakaiban:

a. Az első ablakban hat általlátszó
csillag.

b. A' másodikban ezen irás:

*Tekintetes Nemes Veszprém Várme-
gye Karainak és Rendeinek.*

c. A' harmadik ablakban hasonlólú-
hat csillag.

d. A' negyedik, és középső ablakban:

*Nagy Méltóságú Gróf
ZICHY ISTVÁNNAK.*

---

*Elragad érzésem, lelkeim vigadásra
fakad ki:*

*A' Nagyot és Böltset Érdem-fény-
körbe merülve*

*Látván tisztelet és köz öröm bájló
özönétől*

*A' Magyar Ég' kiderült szép hajlatin
égve ragyogni!*

*Mint az Egek' csillag seregében fenn
ragyogó Nap,*

*Tündöklesz híres nagy Nemzedek' évi
sorában,*

*'S mint nemesebb ivadék, nem köl-
tsön vett idegen fényt*

*Terjesztesz régen multt századok ol-
ta virágzó,*

*Bajnoki tettekkel jegyzett Paizsára
Nemednek.*

*Tekintetes Nemes Veszprém Várme-
gye ujjonnan beiktatott Fő Ispán-
jának.*

e. Az ötödik ablakban hat csillag.

f. A' hatodikban :

*Nagy érdemű Vendégeinknek, a' kik
ezen öröm napot jelenléteikkel dí-
szesítik.*

g. A' hetedik ablakban hat csillag.

20.

Stojanovits János Tábla Biró Úr' három
ablakaiban e' betűk: É L J.

21.

Molnár Dienes Szolga Biró Úr' ablakaiban:

a. A' középsőben Fő Ispán Úr Ö Ex-
cellentziájának Mejj képe.

b. A' szélsőkben általlátszó szép vi-
rágok.

22.

Pap Gábor Tizti Al Ügyviselő Úr a'
Jobbágyok' nevében:

a. A' középső ablakban a' Vármegyét ábrázoló Hajó, az Árbotzfa' tetején lévő Vármegye' Czimerével, zöld és fehér Vármegyei színű lobogóval; a' kormány' tetején középen a' Zichy Czimer felemelkedve, jobb sarkán a' Kormány-
nak Rohontzy János, Királyi Tanácsos és Első Al Ispány — bal sarkán Kotsi Horváth Sámuel Másod Al Ispány Uraknak Nemes Czimereik; — legfellyül egy kiderült Nap, a' Napba helyezett Magyar Koronával, Királyi páltzával és kardal: a' sugárai között I. F. Első Ferentzet jelentő betűkkel. Mind ezeknek magyarázatja a' Hajó' vitorláján ezen szavakban foglaltatott:

*Kiderült Nap alatt — bölts Kormány-
nyal — szerentsés a' Hajó.*

b. A' jobb felől mellette lévő ablakban, kinyiltt — fél nyilóban lévő — és bimbókból álló Rózsa bokor.

c. Bal felől mellette lévő ablakban kinyiltt — fél nyilóban lévő — és bimbókból álló Nefelejts bokor.

Mind a' hármat egybe foglaló ezen Év-írás (Chronogramma) lévén alattok, jelesen:

A' Rózsa alatt:

RÓ'SÁVAL ÉKESGETJÜK MEG ÚTADAT.

A' Hajó alatt:

JÖVEL SORSUNK HAJÓJÁNAK BÖLTS PALI-
NURJA!

A' Nefelejts alatt:

HIV JOBBÁGYOK KÉRNEK „EL NE FELEJTS!”

23.

Svaiger Antal Hites Ügyvédő Úr' ablak-
kaiban:

a. A' bal szélső ablakban fellyül egy
Nap, alatta e' Hexameter:

*Napként önn fényel tündöklesz Hon-
ni Egünkön.*

b. A' jobb szélső ablakban a' Zichy
Czimer alatt:

*Lételt hős Eleid Néked fényt érde-
mid adtak.*

24.

Pongrátz János, Seborvos Úr' ablakában
a' Zichy Czimer, ezen fellyülírással:

*Éljen a' Veszprémi Megye Vezér Csil-
laga.*

25.

Reőthné Asszonyság' ablakában az Égből
 leereszkedő Csillag formában ezen Vers:
*Égi neved' fényre, Kormányod' drá-
 ga reménnye*
*Lett oka, hogy szívtünk tiszteleted-
 re buzog.*

26.

Frantz Patikáriusnál:

a. A' középső ablakban Aesculapius'
 képe alá:

MINT A' BETEG ORVOSSÁGÁT
 ITT LELI FEL TESTÉNEK,
 VGY TE NÁLAD IGAZSÁGÁT
 ZICH! VESSZŰK VGYINKNEK.

b. A' jobb felől való ablakban egy
 álló Szűz, Rózsa koszorúval, Rózsa öve-
 zettel, jobb kezében Rózsát, 's Nefe-
 lejtset tartván:

Herti virágaimat szedtem bemutatni
Te néked
Fénylő Innepedenn, tiszteletedre
 ZICHY!

h. A' bal felől való ablakban egy Ge-
 nius, jobb kezében Borostyán koszo-

rút — balban Olajágot tartva, a' földön, melly az örökkétartóságot ábrázoló kígyóval övedzve volt, álla:

*Míg Magyar él, 's örömit szép nyel-
vén zengeni tudja,
Méltó emléked hív kebelébe leend.*

27.

Smid Mihály Boltos házánál Rózsákból 's
más virágokból álló koszorúban:

*Itteni pályádon ZICHY! is szép Ró-
zsa viruljon,
'S Veszprém' bértzeinél számtalan
éveket élj!!*

28.

Verner Fülöp Pék Mester házánál:

a. Egyik ablakban egy Pyramison:

*Csekélységem' áldozatját
Vedd szívesen Nagy Lélek!*

*Sokáig éljél közöttünk,
Ezt kívánom míg élek.*

b. A' másik ablakban egy másik Py-
ramison:

*Hogy a' legszebb örömöket
Szíveinkben hordozzuk,*

*Azt tsak Megyénknek Nagy Ura!
ZICHY! Néked okozzuk.*

29.

Özvegy Schwartzné házánál egy csillag
alatt:

*Veszprém! nézd tsak egy ragyogó
Csillag támad Egeden,
Melly leszén majd Útmutatód
Igazságban 's erköltsben.*

30.

Vojtsek Mihály, Pék Mester ablakában:
egy fellyül lángoló Pyramis, közepén
lévő koszorúban ezen szavak:

*E' kevés áldozat is hirdeti érdemeid'
fényét.*

31.

Erdősy János' öt ablakaiban ezen mon-
dás: ÉLJEN FŐ ISPÁNYUNK, nagy
betűkkel, és szép válogatott szinekkel
e' képpen volt elosztva:

É L J E N
FŐ IS PÁ NU NK!

Farbinger János Órás ablakában: fellyül egy járó és általlátszó óra, alább jobb felül a' Magyar Korona — bal felül a' Zichy Czimer; ezek alatt egy oszlopból kifolyó víz, melly négy szegletű övegbe folydogálván, abban arany halak uszkáltak.

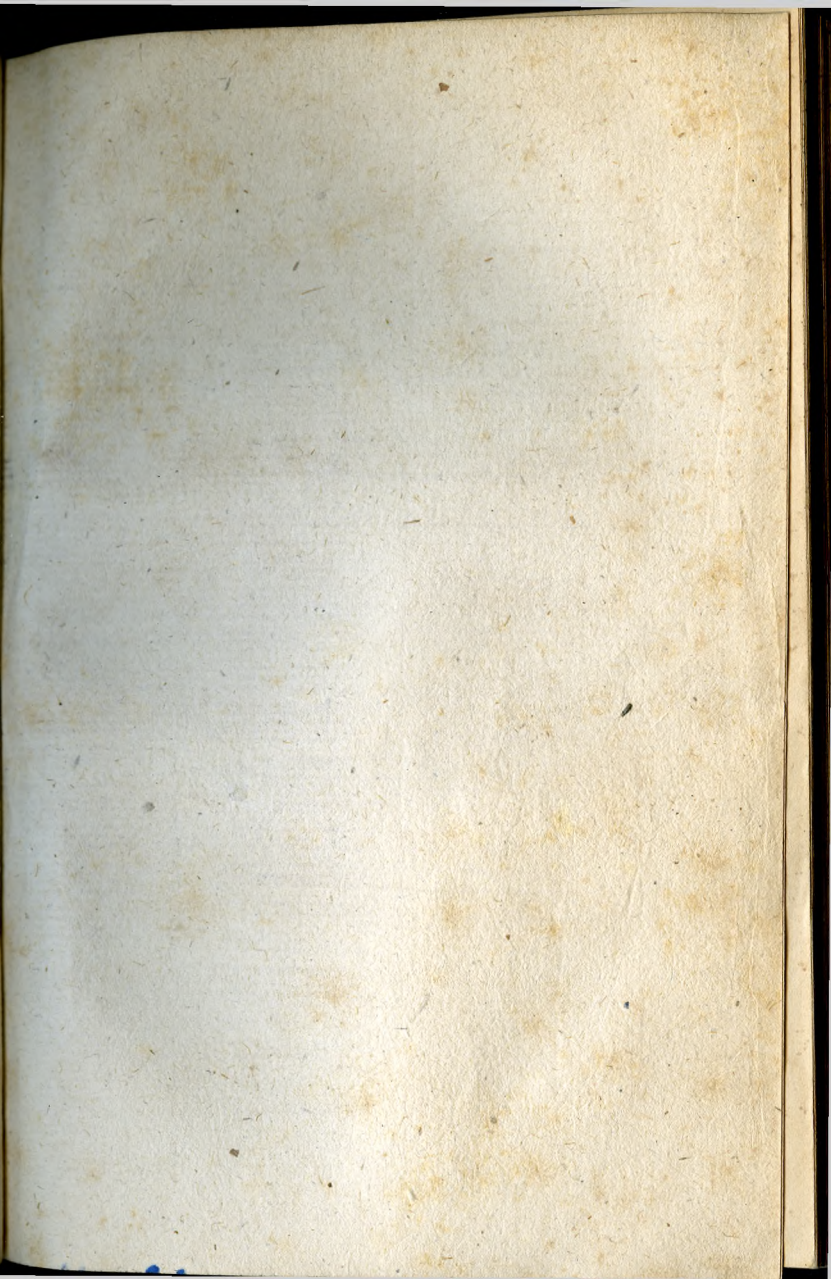
Az említett Tisztelet-Oszlopok — Győzedelmi Kapuk — a' Vármegye Háza — a' Város Háza — a' Vigyázó Torony (különösen pedig ennek tetejében két oldalról egy egy nagy Csillag, és egy egy nagy Z betű, úgy szintén a' körüljárás is) — a' piatzon lévő Kút — és mind a' két Al Ispán, 's Kováts Imre Fő Jegyző Uraknak házaik, mint szintén Kolosváry Sándor, és Szmodiss János Kanonok Urak kertjeik, több ezer méteekkel egészen és izlés szerént lévén kivilágosítva, mind ezek, mind pedig még több más magános házaknak és ablakoknak ékes kivilágosításai — nem külömben a' Szent Gáli Nemes Helységnek, a' Köznép' szá-

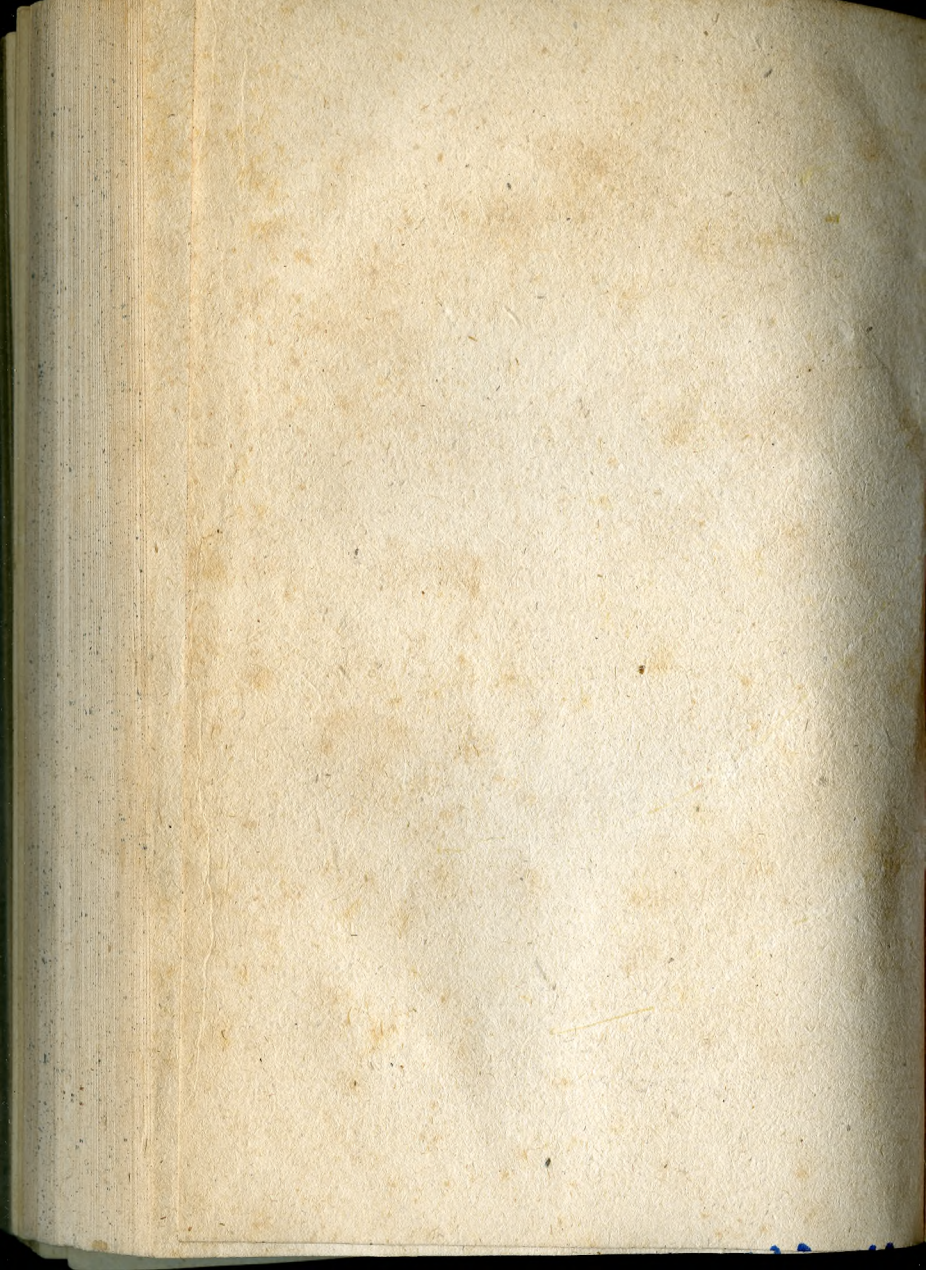
mára rendelt, 's a' Márkói út mellett tartott innepes multság' végeztével, az általellenben — a' Veszprémi Völgyön túl lévő kősziklás Hegyeknek ormozatain, több öl fákból, és több magas rakásokban, tisztelkedésül gerjesztett Örömtüze, mint meg annyi nagy lángal lobogó Tűz-Pyramisok — és a' kedvező idő, 's igen kellemetes éjtzaka — ezen polgári Öröminnep' pompáját külsőképpen is nagyon nevelték.

DE BALLAGI GEZA.

1832.

